

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

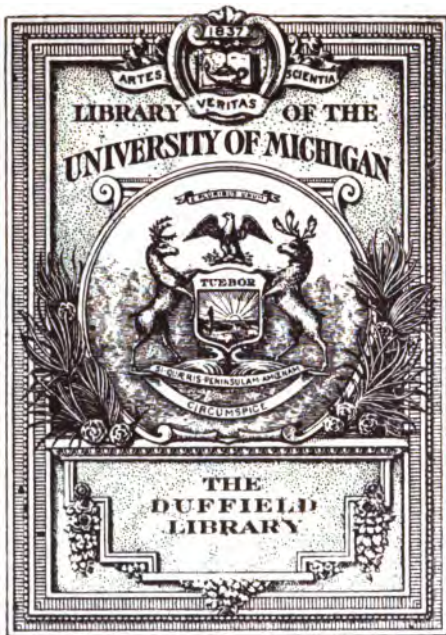
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

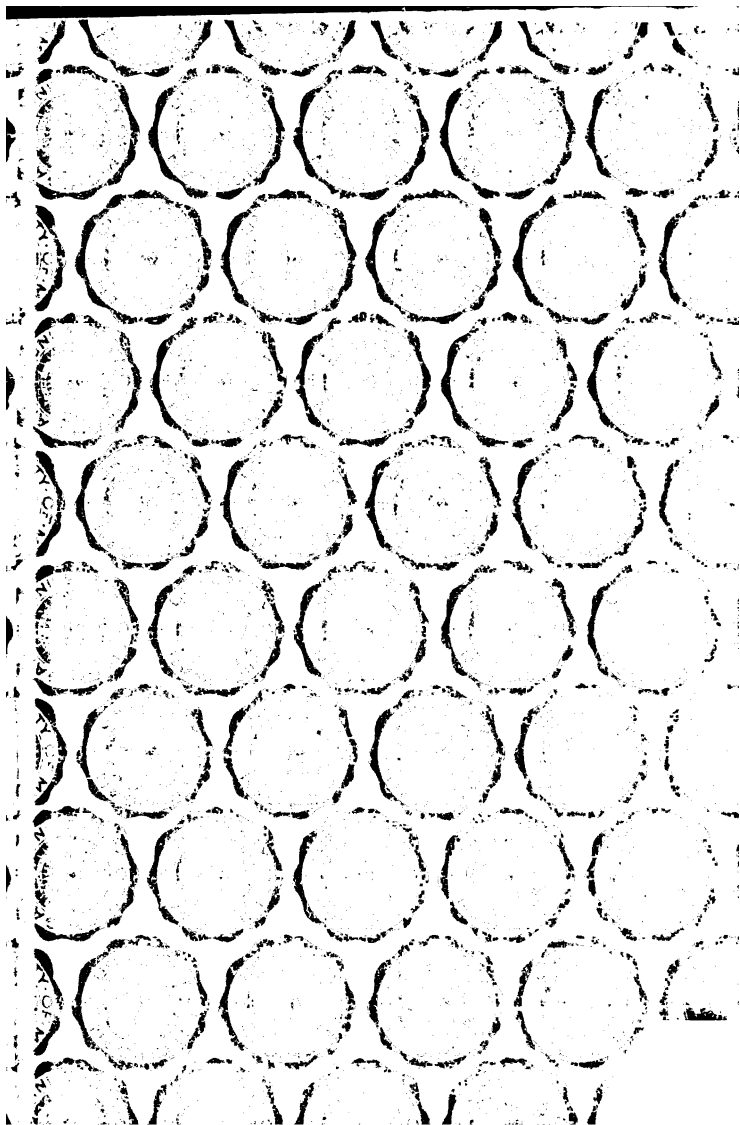
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

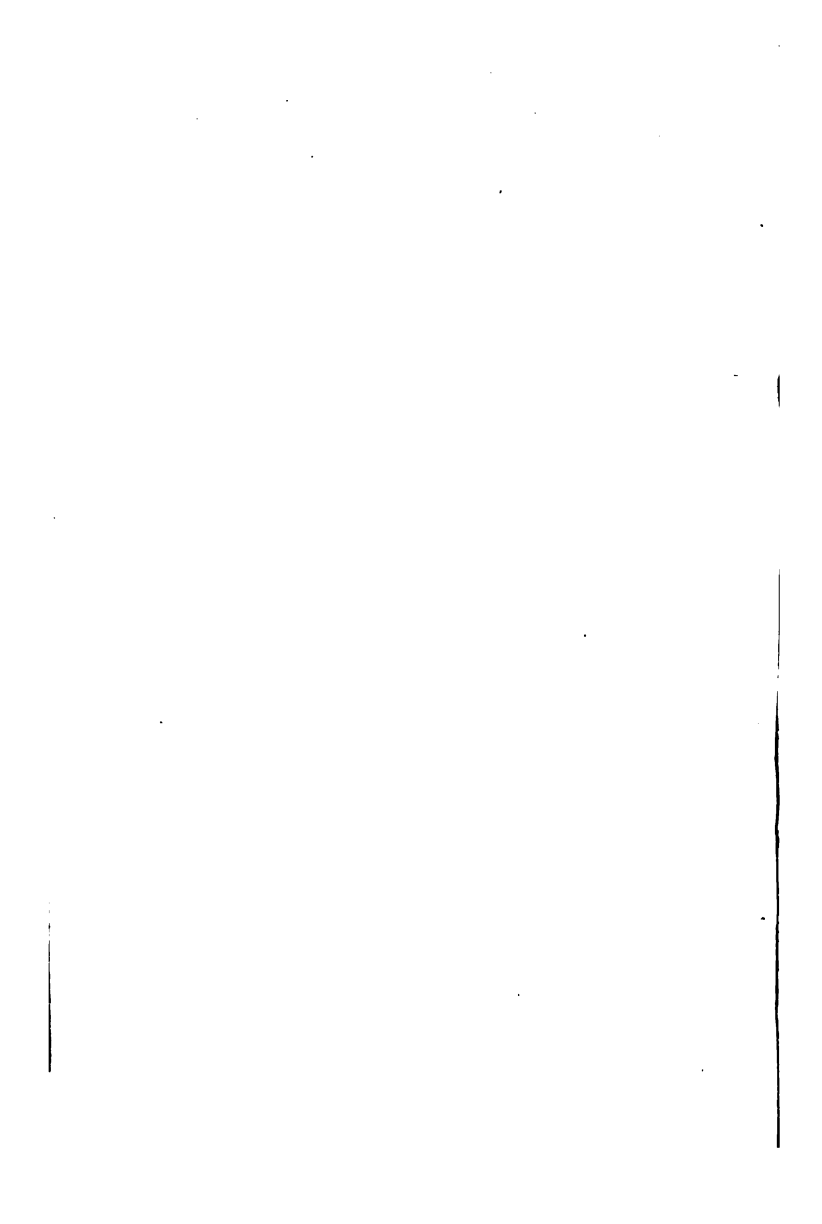
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

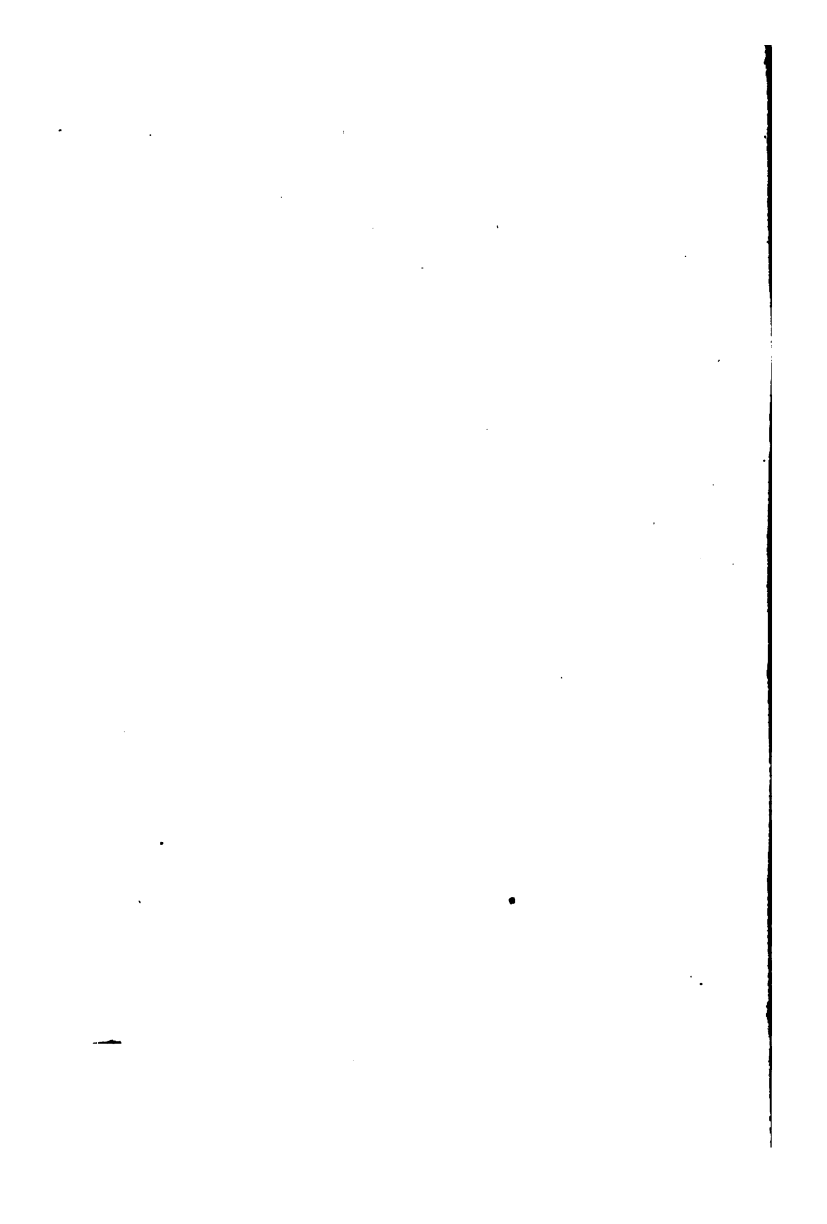

**THE GIFT OF
THE TAPPAN PRESBY-
TERIAN ASSOCIATION**

BT
1313
.PK1

1134
BREVIS
SYLLABUS

CONTROVERSIARUM.

Cyrr. Auctore *Jusseld jr*

BENEDICTO PICTETO

(Pastore Eccles. Gen. & S. S.

Theologiæ Professore.)

BT

1313

.P61

GENEVAE

Sumptibus SOCIETATIS.

M. DCCXI.

gift

Tappan Pres. Co.

2-13-1932

PRÆFATIO.

4-28-22-23-24
HUNC *Controversiarum Syllabum*, sub-
 jungimus *Medullæ Theologiæ nostræ Di-*
dacticae & Elencticae, ut Theo-
 logorum filii, quorum stu-
 dia omnibus modis promo-
 vere annitimur, quosque exof-
 culamur, intelligant, & ve-
 luti in brevi *Tabellâ* videant,
 Quibuscum sit nobis decer-
 tandum? Quæ controversia-
 rum momenta? Quanta er-
 rorum

§ 2

rorum

4 PRÆFATIO

rorum seges? Quanta ingeniorum varietas? Quousque aberrant mentes humanæ? quàm facilis sit à levibus erroribus ad gravissimas hæreses lapsus? Quàm numerosæ seducentium phalanges? Quàm mirus inter veteres & recentiores hæreticos consensus? Dolendum profectò, & quidem sanguineis lachrymis, nostris temporibus antiquos errores incrustatos, & quasi novâ veste indutos renovari, ac fundamenta Religionis Christianæ, partim occultis cuniculis, partim aperto Marte, convelli. Dolendum Theologiam veram ab ipso Christo

PRÆFATIO

Christo & Apostolis traditam displicere, quia antiqua est, unde antiquanda esse creditur. Dolendum etiam ab iis, qui nihil aliud, nisi Scripturam audire simulant, ita miserè tractari sacrum codicem, ut omnia evanescent mysteria, loca quæ Trinitatem, Christi divinitatem, mortuorum resurrectionem, hominis in statu peccati summam depravationem, gratiæ necessitatem, & invictam operationem, omnibus, qui cæcutire nolunt, probant, vel expungantur, vel saltem in alienum sensum detorqueantur.

6 PRÆFATIO

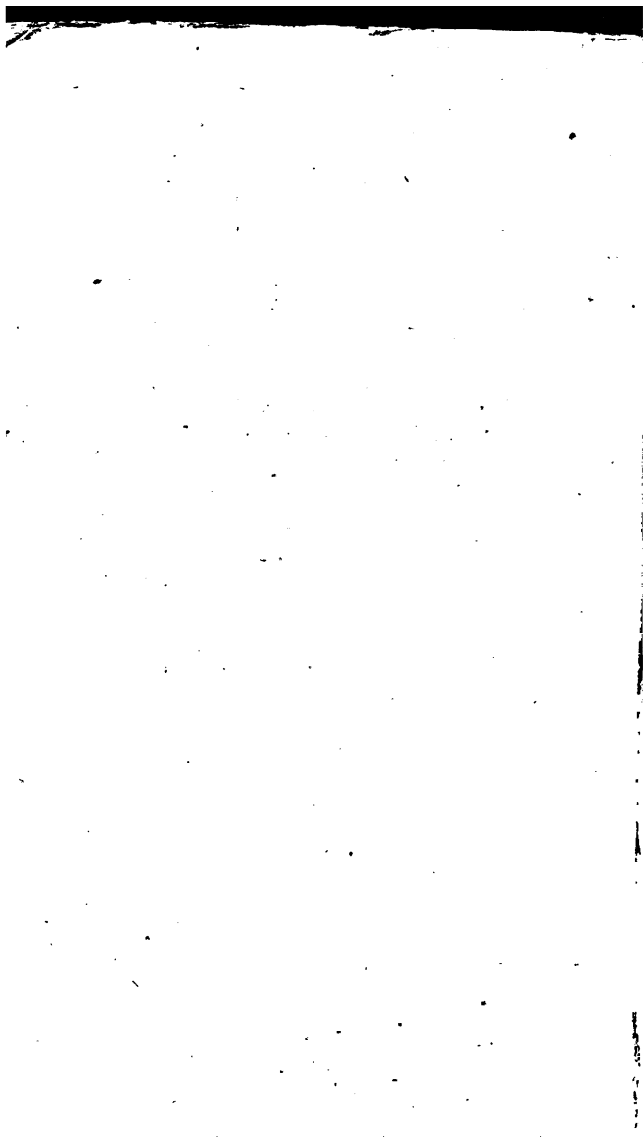
tur ; omnia oracula V. T. quæ ipsi recutiti Iudæi de Messia exposuerunt, ad alium quàm ad Christum referantur , ac nescio quid in Sacros Scriptores tentetur, quasi Scriptura esset nasus cereus. Animus erat huic Synopis controversiarum subjicere errorum confutationem , ut veneno proposito antidotus quoque propinaretur ; Sed huic negotio vacare nunc non licuit , dum aliis rebus incumbimus. Præmissimus veritatem in Medullâ, ut munirentur juvenes , & indicavimus præcipuos aucthores, qui adversus errores

in

PRÆFATIO 7

in hoc libro contentos scripserunt; præterquamquod ferè omnes à nobis in Theologia nostra Gallica confutati sunt. Deum supplici voce oramus, ut omnes errantes in viam reducantur, omnes tenebræ dispellantur, omnes controversiæ aboleantur, de omnibus erroribus atque hæresibus triumphet veritas, & tranquillâ pace gaudeat Ecclesia Christi, donec cum suo cœlesti sponso ac capite æternâ gloriâ fruatur.

BREVIS

BREVIS SYLLABUS
 CONTROVERSIARUM
 LIBER I.

De Controversiis quæ agitatæ
 sunt à seculo Reformationis.

CAPUT I.

De Atheis, Deistis, Antiscripturariis.

Athei.

EGANT Deum existe-
 re, animæ immortalita-
 tem, mundumque æter-
 num esse arbitrantur, ut
Vanius, Tolosæ combustus

Am-
 phith.
 æter-
 næ
 Pro-
 vid.
 Dial.
 de ad-
 miran.
 arca-
 nis.

ann. 1619. An verò tales dentur, qui
 revera nullum numen esse persuasi
 sunt, disquiratur?

A

Contra

Contra Atheos plures scripserunt; *Mornans*, *Grotius*, *Calixtus*, *Abbadie*, in suis de Veritate Religionis Christianæ tractatibus; *Joh. Mullerus*, in Atheismo devicto: *Chr. Franckus* in Atheo convicto: *Seb. Niemannus* in Atheo refutato: *Theoph. Spizelius* in Scrutinio Atheismi, & in Epist. ad *Henr. Meibomium* de Atheismi radice: *Joh. Bartholdus Niemeerus* in disputationibus de existentia Dei & Atheismi everfione; *Rich. Bentleius* in stultitia Atheismi; *Joh. Tillotsonus* in sua irrationalitate Atheismi, *Pet. Charronius* in lib. cui titulus *les trois vérités*; & plures, præter systematum authores.

Deista & Antiscripturarii.

Non unius generis sunt; sunt qui quamvis ore numen esse profiteantur, tamen revera negant, dum de Deo afferunt, quod naturam Dei evertit. Sunt qui videntur aliquid ex Scripturis depromptum admittere, sed qui præcipua, quæ in iis continentur, impugnant. Alii planè Scripturam

CONTROVERSIARUM LIB. I. 3

ru
bat
Ch
s
ice
an
pu
e
re
per
tel
rid
T
ie
ul
f
q
ar
d
De
ul
ite
i
an
at

Scripturam rident. Plerique negant Providentiam, ultimum judicium, animæ immortalitatem, librorum sacrorum divinitatem. Sunt qui animæ immortalitatem agnoscunt, sed cælum omnibus religionibus aperiant, modò vita sit honesta.

Inter eos qui Athei jure merito dici possunt. *Spinoza* certè eminent, qui non modò Judaïsmum, sed & omnes Religiones ejuravit, & cujus errores innumeri: Præcipui hi sunt.

Spinoza Errores.

1. Credidit unicam esse substantiam in natura rerum, & hanc substantiam esse præditam innumeris attributis, inprimis extensione & cogitatione.

Tract.
Theol.
Polit.
Ethic.
P. II.
Prop.
VII.

2. Omnia corpora, quæ extant in mundo esse modificationes hujus substantiæ, quatenus extensæ; & animas hominum esse modificationes hujus substantiæ quatenus cogitantis.

Ep. ad
Oldemb.

A 2

3. Deum

BREVIS SYLLABUS

3. Deum Ens necessarium & perfectissimum esse causam omnium rerum quæ existunt, nec tamen ab iis differre; esse simul agentem & patientem, causam efficientem & subiectum, nihilque producere quod non sit ipsius modificatio.

4. Omnia fatali necessitate contingere, & quodcumque Deus operatur, aliter esse non posse.

5. Ens perfectissimum & necessarium nihil velle posse præter se, quia aliquid producere extra se summæ beatitudinis & perfectionis naturam evertit; sic si mundus ad Dei naturam nil pertineat, continere debere perfectionem propriam, adeoque realiter à natura Dei distinctam, quâ Deus cariturus sit.

6. Implicare contradictionem, ut infinita potentia extensum ex nihilo producere possit, quia sic infinitum poneret aliud infinitum numero extra se.

7. Deum non esse liberum, nisi quia agit sola necessitate suæ naturæ, & quia à se ipso tantum ad agendum determinatur.

8. Esse

8. Esse de substantiæ essentia, ut necessariò subsistat.

9. Animam mori cum corpore, & quoties corpus mutatur, animam quoque mutari.

10. Jus naturale esse solam cuiusque cupiditatem & potentiam, quâ appetit quicquid sibi utile esse iudicat, & quavis ratione, dolo, vi, precibus, aliisque modis acquirit.

11. Prophetiam nihil aliud fuisse quàm phantasmata & imaginationes hominibus fanaticis, melancholicis deliris, sive vigilantibus, sive dormientibus objectas, atque eas Dei mentem, revelationem & decreta appellatas fuisse.

12. Revelationem variasse in unoquoque Propheta pro dispositione temperamenti corporis, imaginationis, & pro ratione opinionum quas prius amplexus fuerat, ita ut hilaribus læta, rusticis boves, vaccas, ducibus exercitus, aulicis solium regium Deus repræsentaverit.

13. Mosem erroneas de Deo opiniones habuisse, & iisdem Deum sese accommodasse fingere.

14. Hebræum populum reliquas Gentes nullâ aliâ re, quàm imperii terreni felicitate superavisse, adeoque ejus vocationem nullam aliam agnoscendam esse.

15. Nulla esse posse miracula, quia leges naturæ sunt necessariæ, nec ab alio Ente mutari queunt; & quæcunque talia in Scriptura reperiuntur, non aliud esse quàm relationes mala fide traditas, nimirum quatenus scriptor vel causas naturales, à quibus ista producta sunt, silentio involvit, & mendacia quædam adjecit, vel etiam ea imaginatus est quæ nunquam facta sunt.

16. Dei decreta, mandata & providentiâ nihil aliud esse præter naturæ ordinem; adeoque cum Scriptura dicit, hoc vel illud à Deo vel Dei autoritate factum, nihil aliud eam revera intelligere quàm quòd id ipsum secundum leges & ordinem naturæ fuerit factum.

17°. Quæcunque in libris sacris narrantur, præter ordinem naturæ, patrata, à sacrilegis hominibus adjecta esse.

CONTROVERSIARUM LIB. I. 7

18. Pentateuchum & Libros Josue, Judicum, Ruthæ, Samuelis & Regum ab uno eodemque Authore esse compositos.

19. Esdram horum librorum scriptorem narrationibus in his libris contentis ultimam manum non imposuisse, neque aliud fecisse quàm historias ex diversis scripturis colligere, & quandoque, nonnisi simpliciter describere, atque eas nondum examinatas & ordinatas posteris relinquere.

20. Libros *Esdra* & *Nehemia*, ut & libros *Paralipomenon* fuisse confictos à Saducæis post instauratum à Juda Macchabæo Templi cultum.

21. Estheris librum ab eodem Authore perfectum, qui Esdræ, Nehemiæ & Danielis libros elaboravit; idque post reparatum à Juda Macchabæo Templi cultum; excerptumque fuisse ex altero libro qui Estheris nomine inscribatur; & cujus mentio ad calcem noni capituli libri hujus, sed quem intercidisse ait.

22. Psalmos collectos fuisse, & in 5. libros dispertitos in secundo Templo.

8 BREVIS SYLLABUS

23. Libros Prophetarum fragmenta esse & rapsodias.

24. Danielis librum à variis Autoribus fuisse exaratum, prima 7. capita ex Chronologicis Chaldæorum libris deprompta esse: Eundem esse Authorem Danielis, Estheris, Esdræ & Nehemiæ; & libros hosce, postquam Judas Macchabæus Templi cultum restauravit, scriptos esse.

25. Novi Testamenti libros à privati ex proprio illorum judicio perfectos.

26. Ad nihil nos obligari, nisi quia nos ipsos sponte obligavimus.

27. Virtuti incumbere esse sequi Leges naturæ, & sequi affectus, esse Deum amare.

28. Delirium esse putare Deum aliquas promissiones, vel minas, facere, atque idem esse quicquid de Divinitate sentiamus, & quemcunque ei exhibeamus cultum.

29. Jus absolutum competere iis qui obtinent dominatum, sacra ac Religiones decernendi, determinandi, interpretandi, accommodandi Republicæ

CONTROVERSIARUM LIB. I. 9.
publicæ utilitati, quantum ad cultum externum.

Refutatus fuit à pluribus, à *Mansfeldio*, *Vittichio*, *Heideggero*, *Veldknifio*, *Museo*, *Kaypero*, *Jaquelot*, *Durrio*, *Baylio*, & variis systematum scriptoribus.

Hobbesius.

Post *Spinozam*, *Hobbesium* colloco; quia multa habet non minus absurda, undè inter Atheos à multis numeratur, quamvis plura doceat quæ ab Atheis non agnoscuntur.

Leviath. & de Cive

Putavit,

1. Statum naturæ esse statum belli.
2. Jus primævum naturale, in defensionis propriæ jure quibuscunque modis, consistere.
3. Religionis semina à quatuor hisce causis oriri.

- (a) A metu nescio quo spirituum invisibilium, quos negat.
- (b) Ab ignorantia causarum secundarum.
- (c) A cultu eorum quæ imprudentes pertimescimus.

A 5 (d) A

(d) A fortuitorum casuum interpretatione, quasi aliquid in iis esset divini.

4. Deum statuit corporeum.

5. Mosi tribuit, quod *Dei* personam gesserit, hinc Deus fuerit representativè, *Prima* adeo ex Personis tribus Divinis, *Secunda* fuerit *Filius* veniens in mundum, *Tertia*, *Spiritus sanctus* populum Dei sanctificans.

6. Actiones, non à justitiâ vel injustitiâ, sed à magnitudine, potentiâ, successu, viribus superioribus, vel inferioribus esse æstimandas.

7. Supremam cuique Legem esse Legem civilis Potestatis, pro divina Lege habendam.

8. Nullam dari certam scientiam status alicujus post hanc vitam, sed niti sola traditione.

9. Ante resurrectionem nullam esse animæ, vel operationem, vel existentiam.

10. Præmium vitæ æternæ justorum respectu, & mortem æternam respectu reproborum in hac terra esse tantummodo expectanda.

11. Vitam beatorum fore similem vitæ

CONTROVERSIARUM LIB. I. II
vitæ Adami in Paradiso, & ejus felicitatis arcem fore Jerusalem terrestrem.

12. Pœnas injustorum in felicitatis hujus privatione, calamitatibus corporeis, & secunda morte positum iri.

13. Angelos nec esse substantias corporeas, nec verè subsistere.

14. Non dari incorporeos Dæmonas.

15. Novum Testamentum & ejus præcepta non vim accepisse Legis, quam ex tempore Constantini Magni.

16. Unum esse articulum creditum ad salutem necessarium *Jesum esse Christum*; at cap. 18. de Cive dicit hanc propositionem alias complecti, nempe *Jesum esse Filium Dei, natum ex Virgine, mortuum pro peccatis, esse Christum, id est Regem, resurrexisse, judicaturum mundum, hominesque resurrecturos.*

17. Deum, cujus potentiâ fit quicquid fit, omnium actionum etiam malarum esse causam, quamvis non fieri jubeat.

18. Religionis Authores, ne Mo-

12 BREVIS SYLLABUS
se & Christo exceptis, abusos hominum metu & ignorantia, ut sibi regnum erigerent.

19. Naturæ Legem, honesti ac turpis discrimen, esse phantasmata.

20. Summam Religionem esse iustæ Potestatum capeffere.

21. De miraculis in Scripturâ enarratis, & Prophetiis malè sensit.

Adversus eum in Angliâ prodicte censuræ Guil. *Lawsoni*, *Rob. Filmeri*, *Richardi Cumberland*, *Joh. Templeri*, Reverendissimi *S. David* & Reverendissimi *Tennissoni*, nunc totius Britanniæ Primatis.

Edoardus Herbert.

Lib. de Theol. Gentili c. 1. & 15. de causis errorum p. 31. & lib. de verit. p. 168.

Baro de Cherbury Par Regni Angliæ & Britannia, Regibus Jacobo & Carolo I. à sacris belli consiliis. Credit quinque capitibus seu articulis quicquid ad universam Religionem pertinet, constringi.

1. Esse supremum aliquod nomen, non inquirendo quale sit.
2. Colendum esse, sed quemcunque cultum ad Deum relatum, etsi idolola-

CONTRORSIARUM LIB. I. 13
idololatricum & profanum, non esse
improbandum.

3. Virtutem & pietatem esse præ-
cipuas partes cultus divini.

4. Vicia & scelera quæcumque per
pœnitentiam expiari debere.

5. Dari præmium ac pœnam post
hanc vitam.

Adversus eum scripsit *Rich. Baxterus*
in Angliâ.

Davidis Georgii Hollandi
Sententia.

Ex *Hornbeckio*, & *Osiandro*, ac
Schlusselfbergio colligitur, eum di-
xisse,

1. Doctrinam Moſis, Prophetarum,
Chriſti, Apoſtolorum eſſe man-
cam, imperfectam & inutilem, ſuam
verò efficacem ad beandum homi-
nem.

2. Se verum Chriſtum & Meſſiam
eſſe natum, non ex carne, ſed ex
ſpiritu Chriſti Jeſu.

3. Se Dei tabernaculum, ideſt Ec-
cleſiam, reſtauraturum, ſed non mor-
te & cruce,

4. Se posse peccata dimittere & retinere, imò peccatum in Spiritum sanctum posse condonare, seque iudicaturum mundum.

5. Se esse minimum illum, de quo Christus dixit, minimum esse maximum in Regno Cœlorum.

6. Se esse præstantiorem Christo. Aliaque, quæ ignorata sunt, cum vivebat, sed post mortem Basileæ a. 1552. nota.

De Libertinis.

Hæc secta debet originem suam ab-
usui doctrinæ de libertate Christiana
& Entusiasmo Anabaptistico.

Auctores ac Duces hujus sectæ sunt
Coppinus, Insulanus, Quintius, Ber-
trandus, Claudius Persevalus, Antonius
Pocquius sacerdos, *Henricus Nicolai*
Monasterio VVestphalus, qui circa
annum 1556. instituit *familiam Charita-*
tis, quique se Mosis, & Christo præ-
ferebat.

Eorum dogmata talia fuisse ex va-
riis colligitur.

1. Unicum esse omnium viven-
tium

tium Spiritum Dei, ubique diffusum, & animam nostram nihil aliud esse quàm Dei illum Spiritum.

2. Omnes impulsus hominis fortiores, esse à Spiritu Dei.

3. Peccata ac conscientiz morsus, ut & Gehennæ terrores, esse animi figmenta.

4. Discrimen Religionis consistere quoque in imaginatione.

5. Veram & spiritualem libertatem perindè habere omnia, neque ulla tangi peccati conscientia, sive religionis scrupulo: Oportere ut unusquisque se se Spiritui Dei ducendum committat.

6. Libertatem non permittere, ut quis se patiaturs adstringi ad Scripturam, multò minus ad leges humanas, & ad certæ Religionis Regulam seu communionem.

CAPUT II.

De Iudæis.

CRedunt, 1. Præter Legem scriptam à Mose, dari aliam Legem oralem

oralem divinæ originis, quæ ad posterios propagata fuit orali traditione, quam pari pietatis affectu venerantur. Negant tamen illud *Carrata*.

2. *Thalmud Judaicum*, tam librum *Mischnaioth* collectum à R. Juda circa a. C. 150. quam *Gemaram* partem alteram Thalmudis Babylonici absolutam circa a. 500. (præter Thalmud Hierosolymitanum, quasi auctorium libri *Mischna*, auctore R. Juchanan a. 230.) esse authoritatis ac certitudinis divinæ ad probanda & fundanda fidei dogmata & vitæ instituta. Ex Eccl. X. 8.

3. Libros V. T. esse tantum recipiendos, repudiatis Libris N. Testamenti.

4. *Mysterium Trinitatis* negant, & Deo multa absurda & ridicula affingunt, ut *flere*, *lectioni Thalmudis vacare* &c.

5. *Dæmonas* à Deo creatos esse spiritus malos secundâ die creationis, unâ cum inferno, Eosdemque esse spiritus sublunares, substantias corporeas, aëreas & igneas.

6. *Animas humanas* creatas esse omnes

omnes simul die primo, simul cum luce, creatas esse pares sive conjuges, animam maris & foeminae conjunctim.

7. Legem falsis, ineptis, & absurdis glossis corrumpunt.

8. Existimant omnem imaginum usum, etiam eum, qui memoriae tantum inservit, esse illicitum.

9. Blasphemiam committi promittiendo nomen יהוה.

10. Die Sabbathi ab omni opere etiam eo, quo salus proximi promoveretur, abstinendum esse.

11. Legem credunt datam fuisse, ut Israëlitae ejus observatione justificarentur coram Deo, per eam aeternum viverent, ac mercedem obedientiae suae consequerentur.

12. Leges ceremoniales & forenses datas esse, ut essent observantiae aeternae, juris perpetui & immutabilis. In primis Legem de *circumcisione* & de *sabbatho*, ut & de *abstinentia à cibis immundis*.

13. Messiam nondum advenisse.

14. Messias duos fore, alterum filium *Josephi* vel *Ephraimi*, *Nehemia* nomine, vilem, occidendum in praelio

lio contra *Gog*, vel *Magog*, ab Armillo Duce filiorum Edom seu Christianorum, sed tamen postea, à successore suo è mortuis suscitandum. Alterum *filium* Davidis Regia majestate conspicuum, cui X I I. Tribus subjiciendæ erunt, Regesque terrarum.

15. Messia regnum fore terrenum, mundanum, externum, carnale.

16. Jesum nostrum non esse verum Messiam, nec resurrexisse.

17. Nostram justificationem & peccatorum expiationem non quærendam in obedientiâ nostri Jesu, sed in pœnitentiâ, in festo expiationis, in Dei misericordia, in afflictionibus, in morte.

18. Animas justorum è corpore egressas migrare per μεταψύχωσις in corpora alia humana, saltem tribus vicibus; impiorum migrare in bruta corpora: Non tamen omnes id credunt.

19. Resurrectionem fore particularem quorundam tantum, impiis, in morte mansuris, paucis exceptis: Non ita tamen sentiunt omnes Judæi.

20. Israëliitarum resurrectionem, qui procul à Terra sancta mortui sunt, fore devolutione corporum per meatus subterrancos in terram Israëlis, ac futuram beneficio cujusdam ossiculi in corpore humano.

21. Reductum iri Israëlitas per Messiam in terram sanctam, instauratum iri Hierosolymam, & tertium Templum, restituendum cultum Legalem, & Israëlitis cessurum totius orbis imperium.

Qui circa has controversias plenè erudiri vult, legat *Raymundi Martini* Pugionem fidei; *Petrum Galatinum*; & opera *Fagii*, *Broughtoni*, *Helvici*, *l'Empereur*, *Schickardi*, *Buxtorfii*, *Coccaji*, *Mulleri*, *Hulsii*, *Lentii*, *Hachspani*, *Cappelli*, *Limborchii*, *Frichmuthii*, *Carpzovii* in notis ad *Schick. Gousseri* & *Episcopi Huetii*, *Hoornbeckii*, *VVagenfeldii*, *Hottingeri*, *Simonii*, *Relandi* & *Basnagii*, in historia Judæorum; *Bertoloccii* *Biblioth. Rabb. &c.*

CAPUT

CAPUT III.

De Muhammedanis.

C Redunt.

1. *Muhammedem*, qui seculo VII. vivebat, esse postremum Apostolum à Deo missum Prophetam, cuius Christus prædixit adventum, ut & Moses Deut. XXXII. 2. Joh. XVI. 17. in cælos per animal quoddam *Elniprac* noctu ascendisse, & accepisse à Deo revelationem.

2. Scripturam V. & N. T. à Christianis & Judæis corruptam esse, ita ut pro fidei principio amplius agnoscere nequeant.

3. Alcoranum esse librum Divinum, & omnium legum perfectissimam.

4. Negant Trinitatis mysterium ac Deum filium habere.

5. Christum magnum Prophetam agnoscunt, sed meram creaturam.

6. Christum pro peccatis mundi nunquam fuisse mortuum, sed ipse loco

loco alium, ipsum verò vivum in caelos receptum fuisse.

7. Homines non ex fide in Christum, sed ex operibus Legis Mosai-
caz vel Alcorani, servari : Opera in Alcorano præscripta sunt preces, quinquies vel septies conceptæ quotidie, peregrinationes votivæ *Mecham*; redemptiones captivorum, lotiones, Eleemosynæ, Templorum structuræ, jejunium per mensem *Ramodam*.

8. Circumcisionem retinent.

9. Polygamiam & divortia permittunt.

10. Vitam æternam in meris deliciis & voluptatibus carnalibus, collocant, non omnes tamen.

11. Peccata expiari penitentiâ, supplicatione ad Deum, credunt.

12. Deo corpus tribuunt, ut & Angelis.

Legendum Cl. Relandi Compend. Theol. Muhammedicæ.

CAPUT IV.

De Pontificiis.

C Redunt,
 1. S. Scripturæ autoritatem, quod ad nos attinet, dependere à testimonio Ecclesiæ, & propter illud testimonium nos de hac Scripturarum autoritate firmiter esse persuasos.

2. Ex fortuitis occasionibus scriptum esse verbum Dei.

3. Extra illud verbum scriptum dari aliud verbum non scriptum, seu traditiones *ἀγέμεραι*, quæ pari pietatis affectu ac reverentia suscipiendæ sunt ac Scriptura Sacra.

4. Propter libros, quos Canonicos vocamus, alios adhuc esse admittendos, scilicet libros *Tobia, Judith, Sapientia, Ecclesiastici, Baruchi, Macchabeorum I. & II. additamenta ad Estheram & Danielem. III. Esra & eos, quos pro Apocryphis habemus, esse autoritatis Divinæ.*

5. Vete-

5. Veterem Latinam versionem, aliàs vulgatam, habendam esse pro authenticâ, nec quovis prætextu rejiciendam: Quod tamen ab omnibus non asseritur.

6. Scripturam esse obscuram.

7. Judicem controversiarum summum in terris esse, vel Romanum Pontificem, vel Concilium generale à Papa indictum, decretum, confirmatum.

8. Scripturam Sacram hunc in finem Ecclesiæ propriè datam esse, ut esset commonitorium tantùm utile ad conservandam doctrinam fidei & vitæ, non verò ut esset unica norma ad quam ultimò credenda & facienda exigenda sunt.

9. Dari scientiam in Deo conditionatam *seu mediam*, quâ ante omne decretum cognovit Deus quid futurum esset, si talis conditio poneretur. Affirmant quidam, non omnes.

10. Deum prædestinasse ab æterno homines ad gloriam ex prævisione bonorum operum, seu meritum de condigno, & ad gratiam ex prævisione boni usus liberi arbitrii à Gratiâ

tiâ adjuti, vel meritorum de congruo. Non omnes tamen ita sentiunt.

11. Primum hominem in statu puræ naturæ creatum obnoxium fuisse primis concupiscentiæ motibus, morbis, languoribus; & justitiam originalem concessam homini ut frænum reprimendis concupiscentiæ motibus & ut remedium naturæ languentis. Credunt quidam Pontificii.

12. Liberum hominis arbitrium in statu peccati non esse ita servum peccati, ut non possit absque specialis gratiæ adjutorio se se determinare ad bonum spirituale: Affirmant nonnulli Pontificii.

13. Peccata actualia, alia esse mortalia, alia venialia, non ex eventu, sed suâ naturâ & ex imperfectione operis.

14. Animam Christi à primo ortu nihil ignorasse.

15. Christum in cruce passum descendisse secundum animam ad loca infra terræ viscera, qualia sunt *Limbus Patrum*, *Limbus infantum*, *Purgatorium*, & *Gebenna*.

16. Gra-

16. Gratiā sufficientem omnibus concedi ad fidem & salutem, affirmant plerique, non omnes Pontificii.

17. Dari plures Mediatores intercessionis.

18. Bonum atque utile esse suppliciter invocare Sanctos, & ob beneficia impetranda à Deo per Filium ejus J. C. Dominum nostrum, ad eorum orationes, opera, auxiliumque confugere.

19. Sanctorum Martyrum, & aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quæ viva membra fuerunt Christi, & templa Spiritus Sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda & glorificanda, à fidelibus esse veneranda, per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstentur; Eos proinde qui affirmant sanctorum reliquiis venerationem atque honorem non deberi, vel eas, aliaque sacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari, atque eorum opis impetrandæ causâ, Sanctorum memorias frustra frequentari, omninò esse damnandos.

20. Utilem quoque imò utilissimum cultum B. Virginis, cujus quidam immaculatam conceptionem prædicant.

11. Utile esse etiam colere Angelos.

22. Imagines Christi, Deiparæ Virginis & aliorum Sanctorum in Templis præsertim habendas, retinendas, eisque debitum honorem & venerationem impertiendam; non quod credatur inesse aliqua in iis divinitas vel virtus, sed quoniam per imagines quas osculamur, & coram quibus caput aperitur & procumbitur, Christus & Sancti adorantur. Quidam tamen inter Pontificios credunt eundem cultum esse imaginum atque exemplarium, imaginem Christi adoratione patriæ; imaginem B. Virginis adoratione hyperdulæ; aliorum sanctorum imagines adoratione dulæ.

23. Cultum patriæ deberi cruci credidit *Thomas* P. 3. q. 25. a. 4. & die Veneris antepaschali lignum crucis adoratur.

24. Dies festos cultui divino publicè dicatos necessarios esse necessitate præcepti

CONTROVERSIARUM LIB. I. 27
cepti sub N. T. & posse Sanctis Re-
ligiosè dicari.

25. Justificare idem esse ac justum
facere, & rationem formalem no-
stræ justificationis consistere in dono
quodam habitualis justitiæ, seu infu-
sione gratiæ & charitatis.

26. Deum cuilibet pœnitenti re-
mittere solummodo culpam, & rea-
tum pœnæ æternæ, ac satisfacien-
dum esse justitiæ divinæ pro peccatis
venialibus, & pro reatu pœnæ tem-
poralis per satisfactiones, seu pro-
prias, seu alienas, vel in hac vita,
vel in futura, & quidem in *Purga-
torio*.

27. Præter satisfactiones alienas
privatas, dari publicum Thesaurum
satisfactionum, conflatum ex super
abundantibus Passionibus Christi &
Sanctorum, in sola Romana Ecclesia
asservatum, undè distribuuntur In-
dulgentiæ.

28. Opera, alia esse meritoria ex
congruo, alia ex condigno; credunt
Pontificii, non omnes tamen.

29. Juvare ipsos fideles defunctos
fidelium vivorum suffragiis.

30. Jejunium, orationes, peregrinationes, eleemosynam, esse opera meritoria.

31. Jejunium consistere in cibi potusque parcimoniâ, vel delectu, aut in abstinentia à certo ciborum genere, statis Temporibus dictis Quadragesimæ, quatuor Temporum, Adventus, Rogationum, Sabbathi, Vigiliarum, Feriæ IV. & VI.

32. Vota Monastica, perpetuæ continentiæ, voluntariæ paupertatis & regularis obedientiæ esse licita.

33. Omnem verè fidelem posse totaliter & finaliter excidere gratiâ adoptionis, verâ fide & justificatione.

34. Fidelem non posse esse certum de sua justificatione, & de remissione peccatorum, nec de fide sua.

35. Membra veræ Ecclesiæ esse eos omnes qui fidem Christianam externam profitentur, sub externo regimine Papæ, etsi sint hypocritæ.

36. Notas veræ Ecclesiæ esse nomen Ecclesiæ Catholicæ, antiquitatem

tem, durationem nunquam interrup-
tam, multitudinem credentium, suc-
cessionem Episcoporum, conspira-
tionem in doctrinâ cum Ecclesiâ an-
tiquâ; miracula; Prophetas, unio-
nem membrorum externam cum ca-
pite & inter se, sanctitatem doctri-
næ, efficaciam ejusdem, vitæ san-
ctimoniam confessionem adversario-
rum, infelicem exitum hostium Ec-
clesiæ, felicitatem externam & tem-
poralem.

37. Ecclesiam Romanam esse in-
fallibilem, saltem in quæstionibus
juris & de fide.

38. Ecclesiam veram esse semper
visibilem ratione formæ externæ, ex-
ternæ gubernationis sub uno visibili
capitè, ita ut habeat semper suos
coetus publicos & omnium cognicio-
ni expositos.

39. Petrum Apostolum constitu-
tum à Domino fuisse in Dominum
& caput Apostolorum.

40. Papam Romanum esse unicum,
ac legitimum Petri in Oecumenico
Pontificatu successorem, atque esse
caput visibile totius Ecclesiæ.

41. Quidam Pontificii credunt Papam esse superiorem Concilio, omnia Conciliorum statuta ac decreta à Papæ confirmatione, habere auctoritatem, certitudinem ac obligandi vim; Eum quando ex Cathedra pronunciat, esse infallibilem, omnibus potestatibus secularibus esse superiorem; ei competere jus regna mundi conferendi & auferendi. Alii negant.

42. Pontificem Romanum posse pios demortuos canonizare.

43. Jus eligendi, vocandi, aut mittendi Presbyteros ad solos Episcopos pertinere, & jus eligendi Episcopos, ad Papam Romanum.

44. Nostros Reformatores nullam missionem habuisse legitimam.

45. Personis Ecclesiasticis esse interdictum matrimonium, & imperatam legem perpetui cœlibatus.

46. Animas fidelium non satis in hac vita purgatas, igne purgatorio purgari.

47. Ad Sacramenti validitatem vel efficaciam necessario requiri intentionem ministri: quidam hodiè negant.

48. Sacra-

48. Sacramenta N. T. esse vehicula gratiam continentia, & conferre regenerationis ac justificationis gratiam ex opere operato.

49. Sacramenta N. T. esse septem, & præter Baptismum & Cœnam, esse Confirmationem, Pœnitentiam Sacerdotalem, Extremam unctionem, Ordinis characterem & Matrimonium.

50. Baptismum esse necessarium necessitate medii, ita ut ejus privatio infantes regno Cœlorum excludat.

51. Possè administrari à Laicis vel fœeminis.

52. Baptismum cum confirmatione & ordine imprimere characterem indelebilem, & tollere in homine baptizato omnem maculam.

53. In Eucharistia, per verba institutionis, verum Christi corpus verumque sanguinem esse corporaliter, ac substantialiter præsens sub remanentibus accidentibus panis & vini, per horum transubstantiationem.

54. Cum panis & vinum per consecrationem verè transubstantien-

tur in corpus & sanguinem Domini, patriæ cultum, qui verò Deo debetur sanctissimo huic sacramento præstare omnes fideles debere.

55. Eucharistiam esse sacrificium verè ac propriè sic dictum, licèt incruentum, idemque propitiatorium pro peccatis viventium & mortuorum.

56. Sufficere tradere fidelibus Laicis & Clericis non conficientibus symbolum panis, Calice soli sacerdoti relicto.

57. Unumquemque adultum & baptizatum debere, ex mandato Christi & divino jure confiteri in aurem sacerdotis peccata sua, omnia saltem mortalia, etiam occulta, idque certis temporibus.

58. Confitenda esse peccata in Missa etiam beatæ Virgini, Michaëli Archangelo, beato Johanni Baptista &c.

59. Sacerdotem jus habere absolvendi peccatores qui confitentur.

Contra Pontificios omnes ferè Doctores *Lutherani & Reformati* qui scriptis

ptis inclaruerunt, scripserunt.

De Iansenistis.

Quandoquidem magnum nomen sibi compararunt Jansenistæ in Ecclesia Romana, ita dicti à Jansenio Yprensi Episcopo, qui obiit an. 1638. non pigebit quædam de iis peculiariter notare.

Ac 1. referendæ sunt illæ 5. Propositiones celebres, quas Innocentius X. an. 1653. die 9. Junii, ex Jansenii Augustino excerptas, bulla Papali damnavit.

1. Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus, secundum præsentem naturam quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia quæ possibilia fiunt.

2. Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.

3. Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.

4. Semi-Pelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neces-

B 5 fitatem

sitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei : Et in hoc errant hæretici quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare.

5. Semipelagianum est dicere Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.

Celeber. Leydeckerus in historia Jansenismi summam Theologiæ Jansenianæ, oppositæ vulgaribus Romanorum placitis ad duodecim hæc refert dogmata, quæ ex Jansenii Augustino elicit.

I. Homo primus necessariò cum gratiâ, quâ Deum amare, & tendere ad summum bonum posset, creari debuit : Itaque justitia ipsi non supernaturalis, sed naturalis fuit : Undè pessimè errarunt Pelagiani, quando statum puræ naturæ absque moralibus dotibus confinnerunt, in quo fuerit naturalis ignorantia, concupiscentia, rebellio carnis, & spiritus, corporis infirmitas & mortalitas.

II. Peccatum non potest non puniri

niri à Deo , adeoque datur peccatum puniendi necessitas; non inde, quod ita Deus sua voluntate constituerit , sed ex aeterna lege , quæ ipse Deus est. Itaque nihil mali creaturæ , quæ bona debuit primùm creari , accidere potest , nisi ex Dei iustitia , peccatum necessariò puniente , & mors nonnisi est pœna peccati.

III. Per peccatum in statu naturæ lapsæ amissa est indifferentia ad bonum & ad malum: Hinc libertas arbitrii captiva evasit , & servituti obstricta , subjecta concupiscentiæ dominatui , & tyrannidi Diabolica , adeoque perit , non modò ad agendum bonum , verùm etiam ad abstinendum à malo , invecrà ad peccatum necessitate.

IV. Nullum est verè bonum opus , seu vera virtus nulla est , nisi quæ fiat ex amore Dei , iustitiæ , ultimique finis. Hinc cùm amor creaturæ , mundi , & cupiditatis in omnibus infidelium operibus , principatum teneat , non est in ipsis verè bonum opus , habentque illi virtu-

38 BREVIS SYLLABUS
tes non veras, sed verisimiles.

V. Libertas arbitrii est potestas agendi quod velis, nec ad eam requiritur indifferentia ad bonum & ad malum, quod ex libertate Dei, beatorum & Diabolorum apparet. Quin etiam sicut libertati ad bonum nihil derogat impotentia ad malum, sic libertati ad malum non derogat impotentia ad bonum.

VI. Libertati non repugnat auxilium divini indigentia: Imo nisi per gratiam liberetur, non nisi ad peccandum valet, cum homo lapsus in se nihil habeat nisi peccatum & mendacium, juxta Concilii Arausiacani Canonem: & per gratiam Medici Servatoris liberari debet anima, ut fiat libera ad bonum, servaque justitiæ, hic in gratia, & tandem in pace, id est gloriâ.

VII. Gratia ista Servatoris non tantum dat posse bene operari, sed etiam ipsum velle, quod possumus; eaque est sic ipsa efficax, & victrix, cum sit potentissima libertatis ægrotae per omnipotentem medicum sanatio.

VIII. Om-

VIII. Omnis gratia medicinalis à se ipsa est efficax, nec est ulla universalis sufficiens quæ omnibus detur, & quæ possint se convertere si velint: Illa potius, quæ vulgò talis à scholasticis statuitur, monstrosa est, nec illi à contradictione se exsolvere possunt, qui sufficienti efficacem superaddunt.

IX. Gratia medicinalis consistit in coelesti suavitate & spiritali delectatione, quæ voluntas flectitur ad id agendum quod bonum est; nec sufficit illa quæ ad intellectum modò pertingit: illa enim non valet voluntatem sub peccato captivam liberare: Imò ista gratia ad omne bonum opus est necessaria ut sit verè bonum; nec ullum prorsus bonum opus ab homine lapsò fieri possit, nisi per medicinalis gratiæ inspirationem à concupiscentiæ dominatu liberetur & sanetur.

X. Gratia etiam ista fidei necessaria est, ut hîc & nunc bonum opus faciat, peccata evitet, tentationibus resistat, easque vincat & superet, adeòque quàm maximè ad perseverantiam perducatur: Hic sanè illius gratiæ effectus est.

XI. Gràtia illa datur ex æterno, immutabili, singulari Prædestinationis consilio. Illa verò antecedit omnia opera, quin potius ex eâ datur gràtia, quâ bonum opus fieri queat: Est enim præparatio gràtiæ & gloriæ.

XII. Christus ex isthoc Prædestinationis consilio mortuus, solum pro electis mortuus est, eo fine ut salventur: neque omnes adeò indifferenter redemit, ut ex æquo servari possint, licet reprobi ejus morte gràtiam, sed transitoriam percipiant. Credebat enim *Jansenius* reprobis ex morte Christi gràtiam dari, quæ veram regenerationem & fidem produceret, nec tamen perseverans esset, Deo subtrahente certis de causis gràtiam; undè affirmavit verè sanctos & fideles plurimos planè & in æternum deficere; ac proindè neminem de sua salute certum esse posse, licet foret de sua conversione & fide persuasus: Hætenus *Leideckerus* celeberrimus. Facile est igitur Reformatis jam intelligere in quo convenient cum *Jansenistis* circa has propositiones, & in quo dissentiant.

De Sententia Richardi Simonis.

Nec ingratum erit, ut opinor hinc referre sententiam viri Doctissimi & celeberrimi *Richardi Simonis*.

Credit,

1. Pentateuchum à Mose ipso non totum conscriptum esse, sed tantum Leges.

2. Institutos à Mose fuisse ad imitationem Ægyptiorum Scribas seu Actuarios publicos dictos Prophetas, qui in acta referrent omnia, & ab iis scriptos maxima ex parte libros Mosis adscriptos, & libros hodiernos esse tantum actorum veterum compendia. Hinc orta confusio in ordine, in temporibus; hinc multa interpolata ex modo scribendi antiquo in exiguis Phylis volvendis aliis. supra alias; hinc tot obscura, tot menda.

Adversus eum plures scripserunt, sed inter alios *Spanhemius* uterque, *Illustrissimus Baro & Celeberrimus Theologus*, *Cl. Heideggerus*, *Doct. Dupin* in Biblioth. Eccles. & plures systematum scriptores.

CAPUT

CAPUT V.

De Anabaptistis.

Eorum error sparsus ab anno 21. vel 23. seculi XVI. Vocantur aliquando *Anabaptista* ob iteratum baptismum quo sibi aggregandos vel excommunicatos quoscumque denuò ringunt; Aliquando *Cutabaptista* ob impugnationem baptismi infantum, ut inutilis; Aliquando vocantur *Fanatici*, *Novi Evangelista*, *celestes Propheta*, *Enthusiasta*. In varias sectas dividuntur; Vocantur ab Authoribus, à *Thoma Muntzero*, *Munsteriani*, à *Johanne Hutt*, *Huttitæ*, ab *Augustino Bohemo*, *Augustiniani*; à *Mennone Simonis*, ex pago *Frisiæ* oriundo, *Mennonitæ*; ab *Hofmanno* quodam, *Hofmanniani*; à *Gabriele Scherdingo*, *Gabrielitæ*; à *Jacobo Huttero* *Hutteriani*. A vitæ genere vocati sunt *Apostolici*, quod se Apostolos imitari jactarent; *Podoniptæ*, quod pedes sibi in vicem lavarent; *separati & spirituales*

les quod singularitatem affectarent in vestitu, cibo, somno, incessu; *Cathari* sive *Puri*, quia adultos suæ sectæ sine peccato esse dicebant; *silentiarii*, quia rogati de Religione siluerunt: *Eucheta*, quia precibus operam dabant; *Adiaphorista* quod actus externos ministerii inter res medias & liberas referebant. *Libertini*, quia se ab omnibus tributis, legibusque politicis, omnique servitute à Christo fuisse exemptos dicebant; undè quidam uxores communes habere dicuntur; *Adamita*, quia instar Adami nuditatem affectabant; *Abecedarii*, quia literatos reprobabant. *Fratres Charitatis* &c.

Duces Catabaptistarum in Germania fuerunt *Nicolaus Storch*, *Thomas Muntzerus*, *Marcus Stubnerus*, *Martinus Cellarius*.

Non omnes eodem modo sentiunt;

Sunt qui à Reformatis dissentiunt tantùm in istis,

I. Credunt non licere homini Christiano sub Nova Oeconomia civilem Magistratum gerere; talem civilem

vilem esse abrogandum, Christum solum in Regno sancto in terris cum suis esse regnaturum.

2. Nefas esse homini Christiano litigare, capitis pœnam statuerè, bellum indicere vel gerere, tributa exigere: Existimant tamen nefas esse resistere Magistratui ordinato, *ex Lege tolerantia, patientia, obsequii, amoris etiam in hostes &c.*

3. Non esse juramentum præstandum; permissum hoc fuisse tantum Patribus sub V. T. ad confirmationem veri; à Christo verò sub N. T. planè prohibitum; Juramentum esse opus carnis non spiritus.

4. Paedobaptismum esse inventum humanum à Nicolao Pontifice institutum; idolum abominandum ut dicit *Menno*.

5. Baptismum administratum ab aliqua ex Christianis Ecclesiis esse iterandum, quum infantes attigerunt annos discretionis, ab iisque expectandum, qui primùm sunt ad S. Cœnam admittendi, vel qui transeunt ad novam Anabaptistarum synagogam sectamve, aut qui excommunicati

CONTRORSIARUM LIB. I. 43
cati denuò ad Ecclesiam recipiuntur.

6. Cœnam non administrandam,
nisi perfectis!

7. Corpus Christi formatum fuisse,
vel ex essentia Patris ejusque semine,
vel ex verbo Dei, vel ex ignota ali-
qua materia, vel ex cœlo delapsum
esse.

8. Idiotas posse gerere vices Pa-
storum; literarumque studium, lin-
guas, disciplinas, non esse necessarias,
ut quis sit ad docendum idoneus.

9. Ministris non deberi stipendia,
sed tantum eleemosynas, si sint indi-
gentes.

10. Subjectum potestatis Ecclesia-
sticæ esse totam congregationem;
omnia Ecclesiæ membra, utriusque
sexûs, iis solis exceptis, qui scanda-
lum dedere, non verò Pastores.

11. Satius esse Ministrum tacitè, vel
submissa voce cum reliquis pre-
cari.

Alii verò dantur, qui plura alia dog-
mata tuentur.

1. Præter Dei verbum scriptum, esse
aliud verbum internum, peculiares
Enthusiasmus, privatas revelationes,
Ange-

44 BREVIS SYLLABUS
Angelorum colloquia, somnia & orationes, Dei immediatas voces pariter cum Scriptura authoritatis.

2. Verbum Dei sine prophetiis Anabaptisticis intelligi non posse.

3. Non constare Prophetas & Apostolos fuisse immediatè ac peculiariter afflatos à Spiritu sancto, ut nec errarent in doctrinâ, nec errare potuerint; ac proindè eorum scripta esse exploranda secundum Dei Spiritum.

4. Nullum amplius usum esse librorum V. T. sub N. Fœdere : quidam tamen hoc negant.

5. Libros N. T. corruptos esse in omnibus linguis.

6. Intelligendam esse Scripturam in sensu mystico juxta proprium cujusque spiritum.

7. Deum esse mutabilem quoad essentiam, quidam asseruerunt.

8. Quidam etiam negant Trinitatem & volunt unicam esse personam quæ tria habeat nomina, Patris, Filii ac Spiritus sancti.

9. Quidam credunt Verbum factum esse carnem per conversionem.

10. Non dari peccatum originis &

CONTROVERSIARUM LIB. I. 45
& Adamum sibi soli peccasse, ac
proindè infantes nasci sine peccato.

11. Sunt qui credunt Christum
passum esse suâ Divinitate.

12. Alii negant esse Deum, sed vi-
rum sanctissimum ac innocentissimum
martyrem: Sunt qui credunt suffice-
re credere Christum natum ex beata
virgine & verè esse Christum filium
Dei qui in mundum venturus erat;
De aliis rebus non percontando: pu-
tant tamen illi, fuisse in gloria apud
Deum Patrem, antequam mundus
visibilis esset, & omnia fuisse ab eo
creata.

13. Non satisfacisse pro peccatis,
fuisse solummodo novum Legislato-
rem, qui perfectiores Leges tulerit
quàm Moses, ac dedisse vitâ & mor-
te sua perfectum obedientiæ atque
patientiæ exemplar.

14. Sunt qui accusantur putare re-
natos esse prorsus liberatos à Lege,
qui amplius peccare non posse, quam-
vis contra legem Dei agant.

15. Quidam etiam accusantur cre-
dere communionem uxorum.

16. Omnia Christianorum debere
esse communia.

17. Ve-

17. Veram Christi Ecclesiam constare ex verè perfectis, quamvis non immunibus à peccatis ignorantiae &c.

18. Ex sola charitate, pietate, ut præcipuâ notâ, judicari posse de coetu aliquo visibili.

19. Licere ab uxoribus propter diversam Religionem secedere, & cum alia in Religione non dissentiente matrimonium contrahere.

20. Fructum ministerii pendere à puritate Pastorum.

21. Cum excommunicatis etiam pœnitentibus nullam amplius esse debere societatem, neque naturalem neque conjugalem, neque œconomicam, neque politicam.

22. Animas post excessum à corpore destitui omni intellectu, cogitatione, dormire usque ad novissimam diem.

23. Judæos antè ultimam Diem in terram Canaan reducendos, politiam eorum restaurandam, Martyres & Sanctos suscitandos, *Regnum Millennium erigendum.*

24. Corpora non eadem resurrectura, sed convertenda in substantias spiri-

*I*pirituales, carne destitutas.

25. *D*amnatos ac Diabolum tandem saluatum iri, quidam credunt.

*D*e Anabaptistis scripserunt, *L*utherus, *M*elanchton, *I*ustus Menius, *Z*uvinglius, *V*igandus, *O*ecolampadius, *V*rbanus, *R*egius, *H*enr. Bullingerus & *M*artinus Mycronius; *A* Lasco, *G*uidon de Brés, *G*. Cassander, *C*alvinus, *S*chlussemburgius, *H*annius, *S*leidanus, *O*siander, *J*. Boesaccus, *J*. Mullerus, *F*rider. Seylerus, *V*bbe Emmius, *J*oh. Teyus, *L*ambertus Hortensius, *H*erman. Faulkelius, *C*loppenburgius, uterque *S*panhemius, *K*romayerus, *A*brab. à Dorestaer, *H*enr. Hammondus, *J*oh. Fabricius, *C*aspar Caluorius; *H*oornbeckius, *E*ph. Paquetus, *T*h. Edoardus, *A*lex. Ross. *T*h. VVeldus. *J*oh. Henr. Vrsinus, *J*oh. Ortias *T*igurinus, omnes locorum communium scriptores.

*L*egique possunt colloquia *F*rancothaliense a 1571. *E*mbdanum 1578. *L*euuardiense 1598. *C*onfessiones *M*emmotica, *N*icolai Nicolai, *J*ac. Ouzermans.

*S*ententia *S*chruencfeldianorum.

*C*aspar *S*chruencfeldius de Ossing,
nobilis

nobilis Silesius circa annum 1527. Anabaptistarum Εὐθερισμοῦς amplexus, eisdem, sua dogmata superstruxit; adstipulatores nactus *Crantwaldum* Canonicum, & *Johannem Vernerium* concionatorem, mortuus a 1561 in Suevia.

Has opiniones inter alias tribuit ipsi *Osiander* cent. 16. ex *Schlussetburgio*.

1. Per externum verbi Dei ministerium & prædicationem homines non converti, regenerari, salvari; absque eo etiam homines servari posse.

2. Homines non esse obligatos ad audiendam verbi Dei prædicationem.

3. Negavit humanam naturam in Christo esse creaturam, & asseruisse dicitur humanitatem Christi post resurrectionem per omnia exæquatam esse divinæ naturæ, ita quidem ut jam humana Christi natura divinæ per omnia sit æqualis.

4. Ministerium Concionatoris vitiosi non esse efficax.

5. Omnes Patres V. T. antè Christum ivisse in inferos, ibique detentos

CONTROVERSIARUM LIB. I. 49
eos usque ad Christi resurrectio-
nem.

Plures errores Anabaptistarum ad-
misit.

Ultrá quinquaginta libros fanati-
cos edidit, & multas privatas Epi-
stolas.

Ejus symbolum eximium fuit, Nil
Christo triste recepto.

C A P U T VI.

Sententia

VVeigelii & VVeigelianorum.

Philippus Theophrastus Paracelsus,
alias Bombast natione suevus, qui
obiit an. 1541. postquam sparsisset suos
errores de statu Adami, de origine
Christi, de resurrectione mortuorum, ha-
buit inter discipulos suos Valentinum
VVeigelium Misnicum, qui circa an-
num 1612. famosæ sectæ author fuit,
in lucem editis *Astrologiâ Theologiza-
ta*, *Captura aurea*, (*Gulden Griff*)
ꝛꝛꝛði ꝛꝛꝛꝛði, *Postilla*, libro, de loco mun-
di,

di, Theosophia &c. Haic accensentur fratres *Rosea crucis*, quorum Dux primus venditatur *Christianus, Rosen Kreuz Germanus*, natus an. 1378. mortuus an. 1484. & quorum publica scripta, *Fama fraternitatis, Confessio, Reformatio Vniuersalis, tintinnabulum Sopororum, Fortalitium scientiae.* Iis annumerantur *Iacobus Bohm* sutor Gorlicensis natus an. 1575. mortuus an. 1624. *Esaias Strieffel, Ezechiel Meth*, qui se ob internum substantiale inhabitans lumen vocabat Christum, verbum Dei, *Michaëlem & Alii plures.*

Quibusdam placet deducere originem *VVeigelianismi* seu *Theologia, Pseudomystica*, vel à *Mercurio Trismegisto*, qui ipse *Noah*, à quibusdam *VVeigelianis* vocatur; vel à *Pythagora*, ac *Platone*. Addunt seculo IX. eam sequutum *Erigenam Scotum*, seculo XII. *Hugonem & Richardum de Sancto Victore & Bernhardum*; seculo XIII. *Thomam Aquinatem & Bonauenturam*, seculis XIV. & XV. *Taulerium Rusbrockium, Bernhardinum, Senensem Laurentium Iustinianum, Dionysium*

nysium Carthusianum, Thomam à Kempis, Henricum Harphium, Marsilium Ticinum: His accensent Iohan. Theophilum Sacerdotem ac custodem ordinis Teutonici, auctorem Theologia Germanica, ut creditur, circa an. 1660. Iacobum Tauben Concionatorem Arnheimensem Augustinum Furhmannum Pastorem Silesium, Antoniam Bourignon, Michaellem de Molinoz &c. Hæc ex Clar. Caspare Calvorio.

Quicquid sit hic auctor Clarissimus citatus observat centrum Theologiæ *VVeigeliana & Pseudomystica* esse *Regnum Christi in nobis; & sequentes VVeigelianis inter alias tribuit opiniones.*

1. Deum esse trinam sive *substantiam, sive potentiam: Primam esse summum bonum, fontem omnium rerum: secundam esse ideam sive intellectum omnia creantem; Tertiam animam sive spiritum mundi omnia permeantem, vivificantem & animantem.*

2. Ex hac Divinitate emanasse mundum invisibilem, idealem, ac intelligibilem; & ex invisibili mun-

do prodiisse visibilem mundum.

3. Necessè esse ut anima à corpore extrinseco introeat & reflectatur intrinsecus ad centrum, quò inibi in sacro silentio ac sabbathismo intueatur oculus, lucem ac ideam universæ sapientiæ, Christum. Debere autem animam ibidem Christi vocem audire, ac spiritus operationem deditissima obedientia recipere,

4. Sensum verum ac certum Scripturæ non è Scriptura, aut ab hominibus, sed ab interno Interprete Christo esse petendum.

5. Duo esse cognitionis principia, *Physicam* quasi *arcanam*, quâ per lumen naturæ ex signaturis ac characteribus arcana naturæ cognoscuntur, & hîc se habere mentem hominis *activè* & *Cabbalam*, Theologiam quasi *infusam*, quâ per lumen gratiæ divinum inhabitans informatur anima in supernaturali Dei ac divinorum cognitione: & hîc animam se habere *vorè passivè*.

6. In rebus fidei præter Scripturam expectandas esse revelationes Angelorum, colloquia & somnia.

7. Deunt

7. Deum omniam rerum materiam ac essentiam esse.

8. Filium Deo Patri quoad Deitatem non esse æqualem.

9. Patrem in divinis esse Filium & Spiritum Sanctum, Filium esse Patrem & Spiritum Sanctum.

10. Scripturam S. creaturam esse & non esse creaturam.

11. Spiritum S. in V. T. processisse à solo Patre; in N. T. procedere à Patre & Filio.

12. Deum creare seipsum, & præter se nihil creare, quia est omnium rerum materia.

13. Christum carnem de celo attulisse, & deinde per Spiritum esse ex Maria natum.

14. Patrem & Spiritum S. æquè incarnatum esse ac Filium.

15. Descensum Christi ad inferos esse demissionem Dei in nostram carnem, miseriam, mortem.

16. Nos in Christo ejusque justitia inhabitante, non per Christi obedientiam servari.

17. Mundum hunc visibilem cum omnibus creaturis esse excrementum

34 BREVIS SYLLABUS

Astrorum invisibilium, quæ sint essentia Angelorum.

18. Primum hominem ex terra & ex firmamento factum esse.

19. Hominem moriturum fuisse, etsi non peccasset.

20. Tres esse partes hominis essentielles, *Corpus terrestre, spiritum atherium, qui corpus moveat & regat, & animam divinam.*

21. Animam corruptam non esse peccato originis.

22. Ecclesiam Christi esse in omnibus seculis.

23. Patres V.T. ante mortem Christi in inferno extra cœlum manere.

24. Animas fidelium à morte ante extremum diem in cœlum non recipi.

25. Martyrum resurrectionem particularem futuram esse, mille annis ante universalem.

26. Eadem corpora, quæ nunc circumferimus cœlo, non illatum iri.

Plura alia à variis Authoribus referuntur; Videndi *Hoornbeckius, Crocius in Anti-VVeigelio.*

Liber de *vita Christi VVeigelio* tribuitur, ubi multa absurda.

1. Πανταρπηλιασ dicitur credidisse, somnium rerum semina per universum mundum esse sparsa, ac sibi invicem per immersionem, quasi intimè immersa, innexa, ac commixta, ut in massa minerali sunt, particulæ auri, argenti, &c.

2. Nihil igitur requiri ad perfectam ac facilem rerum indagacionem ac cognitionem aliud, quàm ut in nos descendamus.

3. Hinc colligunt transmutationem omnium in omnia, & ex omnibus omne fieri posse.

4. Cujuslibet hominis nativitatem subesse Planetæ suo, & hanc esse naturalem & veterem generationem, ac nativitatem per quam homo non potest ingredi Regnum cælorum, & si hoc statu tabernaculum corporis relinquat, suo Planetæ hominem tunc uniri.

5. Regenerationem cœlestem ex Spiritu esse necessariam; hanc autem fieri per fidem, dum homo è Planeta suo ac firmamento quod in se habet, sacromentis retrogressu recedit in centrum suum, Deum; illique se intimè unit in sacro sabbatismo, ipsius afflatus, impulsus ac

manifestationes obedienter audiendo, percipiendo ac recipiendo; hac ratione siquidem hominem transformari in ipsum Deum ac Christum, divinæque naturæ fieri participem, intimèque adeò regenerari.

Ex illa *πανοραμια* & *παραχρησι* illa intima ac universali rerum omnium, ubi Deus fit centrum ac *πρωτοφεια*, Christus *ω και ω*, sequi putant combinationem contrariorum, quæ contraria & contradictoria de se invicem, & quidem simpliciter & eodem respectu prædicari possint: omnia proinde esse vera, in quibusvis sectis, quamvis sibi invicem contradictoria.

Qui plura nosse vult legat *Paracelsum*, *VVeigelium Fluddum* vel *de-fluctibus*, *Crollum* & contra eos *Schellhammerum*, *Thunmium*, *Hunniusum*, *VVeberum*, *Libanium*, *Meisnerum*, *Balduinum*, *Calovium*, *Merkium*, *Stegmannum*, *Crocium*, *Kromeyerum*, *Calvorum*, *Hoornbeckium*.

CAPUT

CAPUT VII.

*Propositiones M. de Molinos prout
damnata ab Innocentio XI.*

anno 1687.

I. **O**portet hominem suas poten-
tias annihilare, & hæc est via
interna.

2. Velle operari activè est Deum
offendere, qui vult esse ipse solus
agens, & idè opus est seipsum in
Deo totum & totaliter derelinque-
re, & postea permanere velut cor-
pus exanime.

3. Vota de aliquâ re faciendâ sunt
perfectionis impedimenta.

4. Activitas naturalis est gratiæ
inimica, impeditque Dei operatio-
nes & veram perfectionem, quâ Deus
vult operari in nobis sine nobis.

5. Nihil operando anima se an-
nihilat, & ad suum principium re-
dit, & ad suam originem quæ est es-
sentia Dei, in quam transformata

remanet ac divinizatur, & Deus tunc in se ipso remanet, quia tunc non sunt amplius duæ res unitæ, sed una tantum, & hac ratione vivit Deus, & regnat in nobis, & anima seipsam annihilat in esse operativo.

6. Via interna est illa in qua non cognoscitur, nec lumen, nec amor, nec resignatio, & non oportet Deum cognoscere; & hoc modo rectè proceditur.

7. Non debet anima cogitare, nec de præmio, nec de punitione, nec de Paradiso, nec de inferno, nec de motu, nec de æternitate.

8. Non debet velle scire an gradiatur cum voluntate Dei, an cum eadem voluntate resignata maneat nec ne, nec opus est ut velit cognoscere suum statum, nec proprium nihil, sed debet ut corpus exanime manere.

9. Non debet anima reminisci nec sui, nec Dei, nec cuiuscumque rei, & in via interna omnis reflexio est noxia, etiam reflexio ad suas humanas actiones, & ad proprios defectus.

10. Si propriis defectibus alios scandalizet, non est necessarium reflectere, dummodo non adsit voluntas scandalizandi, & ad proprios defectus non posse reflectere, gratia Dei est.

11. Ad dubia quæ occurrunt, an rectè procedatur nec ne, non opus est reflectere.

12. Qui suum liberum arbitrium Deo donavit, de nulla re debet curam habere, nec de inferno, nec de Paradiso; nec debet desiderium habere propriæ perfectionis, nec virtutum, nec propriæ sanctitatis, nec propriæ salutis, cujus spem purgare debet.

13. Resignato Deo libero arbitrio, eidem Deo relinquenda est cogitatio & cura de omni re nostra, & relinquere, ut faciat in nobis, sine nobis, suam divinam voluntatem.

14. Qui divinæ voluntati resignatus est, non convenit ipsi ut à Deo rem aliquam petat, quia petere est imperfectio, cum sit actus propriæ voluntatis & electionis, & est velle

quod divina voluntas nostræ confirmetur; Et illud Evangelii, *petite & accipietis*, non est dictum à Christo pro animabus internis, quæ nolunt habere voluntatem, imò hujusmodi animæ eò perveniunt ut non possint à Deo rem aliquam petere.

15. Sicut non debet à Deo rem aliquam petere, ita nec illi ob rem aliquam gratias agere debet, quia utrumque est actus propriæ voluntatis.

16. Non convenit indulgentias quærere pro pœna propriis peccatis debita, quia melius est divinæ justitiæ satisfacere, quàm divinam misericordiam quærere, quoniam illud ex puro Dei amore procedit, & istud ab amore nostri interessato, nec est res Deo grata nec meritoria, quia est velle crucem figere.

17. Tradito Deo libero arbitrio, & eidem relicta cura & cognitione animæ nostræ, non est amplius habenda ratio tentationum, nec eis resistantia fieri debet, nisi negativa, nulla adhibita industria & si natura commo-

CONTROVERSIARUM LIB. I. 61
commovetur, oportet sinere, quia
est natura.

18. Qui in oratione utitur imagi-
nibus, figuris, speciebus & propriis
conceptibus, non adorat Deum in
spiritu & veritate.

19. Qui amat Deum eo modo quo
ratio argumentatur, aut intelle-
ctus comprehendit, non amat veram
Deum.

20. Afferere, quod in oratione opus
est sibi per discursum auxilium ferre,
& per cogitationes, quando Deus
animam non alloquitur, ignorantia
est: Deus nunquam loquitur, ejus
loquutio est operatio, & semper in
anima operatur, quando hæc suis
discursibus, cogitationibus & opera-
tionibus eum non impedit.

21. In oratione opus est manere
in fide obscura & universali, cum
quiete & oblivione cujuscunque co-
gitationis particularis ac distinctio-
nis attributorum Dei ac Trinitatis,
& sic in Dei præsentia manere ad il-
lum adorandum & amandum, eique
inserviendum, sed absque productione

actuum, quia Deus in his sibi non complacet.

22. Cognitio hæc per fidem non est actus à creatura productus, sed est cognitio à Deo creaturæ tradita, quam creatura se habere non cognoscit, nec postea cognoscit illam se habuisse, & idem dicitur de amore.

23. Mystici cum Sancto Bernardo in scala claustralium distinguunt quatuor gradus, lectionem, meditationem, orationem, contemplationem infusam: Qui in 1. sistit, nunquam ad 2. pertransit; qui semper in 2. persistit, nunquam ad 3. pervenit, qui est contemplatio nostra acquisita, in qua per totam vitam persistendum est, dummodo Deus animam non trahat (absque eo quod ipsa id expectet) ad contemplationem infusam & hac cessante, anima regredi debet ad 3. gradum & in ipso permanere, absque eo quod amplius redeat ad 2. aut primum.

24. Qualescunque cogitationes in oratione occurrant, etiam impuræ, etiam contra Deum, sanctos, fidem & sacramenta, si voluntariè
non

non nutriantur; sed cum indifferentia & resignatione tolerantur, non impediunt orationem fidei, imò eam perfectiorem efficiunt, quia anima tunc magis divinæ voluntati resignata remanet.

25. Etiam si superveniat somnus & dormiatur, nihilominus fit oratio & contemplatio actualis, quia oratio & resignatio idem sunt, & dum resignatio perdurat, perdurat & oratio.

26. Tres illæ viæ, purgativa, illuminativa, & unitiva sunt absurdum maximum, quod dictum fuerit in mysticâ, cum non sit nisi unica via, scilicet via interna.

27. Qui desiderat & amplectitur devotionem sensibilem, non desiderat, nec quærit Deum, sed se ipsum, & malè agit cum eam desiderat, & eam habere conatur, qui per viam internam incedit, tam in locis sacris quàm in diebus solemnibus.

28. Tedium donorum spirituum bonum est, siquidem purgatur amor proprius.

29. Dum

29. Dum anima interna fastidit discursus de Deo & virtutes, & frigida remanet, nullum in se ipsa sentiens fervorem, bonum signum est.

30. Totum sensibile quod experimur in vita spiritali est abominabile, spurcum & immundum.

31. Nullus meditativus veras exercet virtutes internas, quæ non debent à sensibus cognosci.

32. Nec ante nec post communionem alia requiritur præparatio, aut gratiarum actio pro ipsis animabus internis, quàm permanentia in solita resignatione passiva, quia modo perfectiore supplet omnes actus virtutum, qui fieri possunt & fiunt in via ordinaria; & si hac occasione communionis insurgunt motus, humiliationis, petitionis aut gratiarum actionis, reprimendi sunt; quoties non dignoscatur eos esse in impulsu speciali Dei; aliàs sunt impulsus naturæ nondum mortuæ.

33. Malè agit anima quæ procedit per hanc viam internam, si in diebus solennibus vult aliquo conatu particulari excitare in se devotum aliquem

aliquem sensum, quoniam animæ internæ omnes dies sunt æquales, omnes festivi; & idem dicitur de locis sacris, quia hujusmodi animabus omnia loca æqualia sunt.

34. Verbis & linguâ, Deo gratias agere non est pro animabus internis, quæ in silentio manere debent, nullum Deo impedimentum opponendo, quod operetur in illis, & quò magis se Deo resignant, experiantur se non posse orationem Dominicam recitare.

35. Non convenit animabus hujus vitæ internæ quòd faciant operationes etiam virtuosas ex propria electione & activitate; alias non essent mortuæ, nec debent elicere actus amoris erga Beatam Virginem, sanctos aut humanitatem Christi, quia cum ista sensibilia sint objecta, talis est amor erga illa.

36. Nulla creatura, nec beata Virgo, nec Sancti debent sedere in nostro corde, quia solus Deus vult illud occupare & possidere.

37. In occasione tentationum, etiam speciosarum non debet anima elicere actus.

actus virtutum oppositarum, sed debet in supradicto amore & resignatione remanere.

38. Crux voluntaria mortificationum pondus grave est, & infructuosum, ideoque dimittenda.

39. Sanctiora opera & pœnitentia, quas peregerunt Sancti, non sufficiunt ad amovendam ab anima vel unicam adhætionem.

40. Beata Virgo nullum unquam opus exterius peregit, & tamen fuit sanctis omnibus Sanctior; igitur ad Sanctitatem perveniri potest absque opere exteriori.

41. Deus permittit & vult, ad nos humiliandos, & ad veram transformationem perducendos, quod in aliquibus animabus perfectis, etiam non arreptitiis, dæmon violentiam inferat eorum corporibus, easque actus carnales committere faciat, etiam in vigilia & sine mentis offuscatione, movendo physicè illis manus, & alia membra contra earum voluntatem, & idem dicitur quoad illos actus per se peccaminosos, in quo casu non sunt peccata, quia in his non adest consensus.

42. Po-

42. Potest dari casus, quo hujusmodi violentia ad actus carnales contingat, eodem tempore ex parte duarum personarum, scilicet maris & foeminae, & ex parte utriusque sequatur actus.

43. Deus, praeteritis temporibus, sanctos efficiebat tyrannorum ministerio; nunc vero eos efficit sanctos, ministerio daemonum, qui causando in eis praedictas violentias, facit, ut illi se ipso magis despiciant, annihilent, & se Deo resignent.

44. Job blasphemavit, & tamen non peccavit labiis suis, quia fuit ex daemonis violentia.

45. Sanctus Paulus hujusmodi Daemonis violentias in suo corpore passus est, unde scripsit, *non quod vole bonum hoc ago, sed quod nolo malum hoc facio.*

46. Hujusmodi violentiae sunt medium magis proportionatum, ad annihilandam animam, & ad eam ad veram transformationem & unionem perducendam, nec alia superest via, & haec est via facilior & tutior.

Plura referre tædet quæ ad 68. articulos

culos extenduntur: An revera talia omnia crediderit *Molinos*, licet dubitare.

CAPUT VIII.

Propositiones tractæ ex libro Reverendissimi Francisci Salignati Fenelon Archiepiscopi Cameracensis, cujus titulus est,

Explication des maximes des saints sur la vie interieure a. 1697. prout Damnata Roma ab Innocentio XII. a. 1699. die 12. Martii.

1. **D**atur habitualis status amoris Dei, qui est charitas pura, & sine ulla admixtione motivi proprii interesse; neque timor pœnarum, neque desiderium remunerationum habent amplius in eo partem. Non amatur amplius Deus propter meritum, neque propter perfectionem, neque propter felicitatem in eo amando inveniendam. 2. In

2. In statu vitæ contemplativæ seu unitivæ, amittitur omne motivum interessatum timoris & spei.

3. Id quod est essenziale in directione animæ, est non aliud facere quam sequi pedetentim gratiam, cum infinita patientia, præcautione & subtilitate. Oportet se intra eos limites continere, ut sinatur Deus agere, & nunquam ad purum amorem se ducere, nisi quando Deus per unctionem interiorem incipit aperire cor huic verbo, quod adeo durum est animabus adhuc sibi met affixis, & adeo potest illas scandalizare, aut in perturbationem conjicere.

4. In statu sanctæ indifferentiæ, anima non habet amplius desideria, voluntaria & deliberata propter suum interesse, exceptis iis occasionibus in quibus tori suæ gratiæ fideliter non cooperatur.

5. In eodem statu sanctæ indifferentiæ, nihil nobis, omnia Deo volumus: Nihil volumus ut simus perfecti & beati propter interesse proprium, sed omnem perfectionem ac beatitudinem volumus, in quantum
Deo

Deo placet efficere ut velimus res ipsas impressione suæ gratiæ.

6. In hoc sanctæ indifferentiæ statu nolumus amplius salutem ut salutem propriam, ut liberationem æternam, ut mercedem nostrorum meritum, ut nostrum interesse omnium maximum; sed eam volumus voluntate plenâ, ut gloriam & beneplacitum Dei, ut rem quam ipse vult & quam nos vult velle propter ipsum.

7. Derelictio non est nisi abnegatio, seu sui ipsius renuntiatio quam J. C. à nobis in Evangelio requirit, postquam externa omnia reliquerimus: Illa nostri ipsorum abnegatio non est nisi quoad interesse proprium: Extremæ probationes in quibus hæc abnegatio, seu sui ipsius derelictio coërceri debet, sunt tentationes, quibus Deus æmulator vult purgare amorem, nullum ei ostendendo perfugium, neque ullam spem quoad suum interesse proprium etiam æternum.

8. Omnia sacrificia quæ fieri solent ab animabus quàm maximè desinteressatis, circa earum æternam beatitudinem, sunt conditionalia, sed
hoc

hoc sacrificium non potest esse absolutum in statu ordinario: In uno extremarum probationum casu, hoc sacrificium fit aliquo modo absolutum.

9. In extremis probationibus potest animæ invincibiliter persuasum esse persuasione reflexa, & quæ non est intimus conscientiæ fundus, se justè reprobata esse à Deo.

10. Tunc anima divisa à semet ipsa expirat cum Christo in cruce dicens, *Deus, Deus, meus ut quid dereliquisti me!* In hac involuntaria impressione desperationis consistit sacrificium absolutum sui interesse proprii, quoad æternitatem.

11. In hoc statu anima amittit omnem spem sui proprii interesse; sed nunquam amittit in parte superiori, id est in suis actibus directis & intimis, spem perfectam, quæ est desiderium desinteressatum promissionum.

12. Director tunc potest huic animæ permittere, ut simpliciter acquiescat jacturæ sui proprii interesse & justæ condemnationi quam sibi à Deo indictam credit.

13. Infe-

13. Inferior Christi pars in cruce non communicavit superiori suæ involuntarias perturbationes.

14. In extremis probationibus purificatione amoris, fit quædam separatio partis superioris animæ ab inferiori: In ista separatione actus partis inferioris manant ex omninò cæca & involuntaria perturbatione: nam totum quod est voluntarium & intellectuale est partis superioris.

15. Meditatio constat discursivis actibus, qui à se invicem facilè distinguuntur: Ista compositio actuum discursivorum & reflexorum est propria exercitio amoris interessati.

16. Datur status contemplationis adeò sublimis, adeoque perfectæ, ut fiat habitualis, ita ut quoties anima actu orat, sua oratio sit contemplativa, non discursiva: Tunc non amplius indiget redire ad meditationem, ejusque actus methodicos.

17. Animæ contemplativæ privantur intuitu distincto, sensibili & reflexo J. Christi, duobus temporibus diversis; *primò* in fervore nascente earum contemplationis: *secundò* anima amittit

amittit intuitum J. Christi in extremis probationibus.

18. In statu passivo exercentur omnes virtutes distinctæ, non cogitando quòd sint virtutes: In quolibet momento aliud non cogitatur quàm facere id quod Deus vult, & amor zelotypus simul efficit, ne quis amplius sibi virtutem velit, nec unquam sit a deò virtute præditus, quàm cum virtuti amplius affixus non est.

19. Potest dici in hoc sensu, quòd anima passiva & desinteressata, nec ipsum amorem velit amplius quatenus est sua perfectio & sua felicitas, sed solum quatenus est id quod Deus à nobis vult.

20. In confitendo debent animæ transformatæ sua peccata detestari & condemnare se, & desiderare remissionem suorum peccatorum, non ut propriam purificationem & liberationem, sed ut rem quam Deus vult, & vult nos velle propter suam gloriam.

21. Sancti Mystici excluderunt à statu animarum transformatarum exercitationes virtutum.

D

22. Quam-

22. Quamvis hæc doctrina de puro amore esset pura & simplex perfectio Evangelica, in universa traditione designata, Antiqui Pastores non proponebant passim multitudini justorum, nisi exercitia amoris interessanti eorum gratiæ proportionata.

23. Purus amor ipse solus constituit totam vitam interiorem, & tunc evadit unicum principium & unicum motivum omnium actuum qui deliberati & meritorii sunt.

Qui plura de Quietistis nosse vult, debet legere Antonia Bourignon, & Pireti opera; ut & adversus eos Illustr. Bossueti Episcopi, Cl. Jurii, Cl. La Placette &c. libros, quos super hisce argumentis ediderunt.

Circa Mysticos possunt legi opera Card. *Petrucci*, Boyssii Lanspergii, Johannis à Jesu Mariæ, Cardinalis Bonæ.

CAPUT IX.

De Quakeris.

Eorum Dux dicitur fuisse *Georgius Foxius*, natus 21624. Fundamentum

CONTROVERSIARUM LIB. I. 75
tum *Quakerorum*, ut & *VVeigelianorum*
est *Regnum Christi in nobis*.

Præcipua placita sunt,

1. Christum se unire omnibus & singulis hominibus, in iisque operari, & hoc omne sine verbo externo ac sacramentis; ac per hanc unionem ac operationem fieri omnium, qui instinctum internum sequuntur, hoc est qui honestè vivunt, intrinsecam ac inhabitantem justitiam ac salutem, sive sint Christiani, sive sint Pagani.

2. Scripturæ supponendam esse revelationem internam ac immediatam, ceu regulam adæquatam ac primariam.

3. Non Scripturam divinam ac cognitionem de Christo explicitam, quæ ex illa hauritur, esse simpliciter necessariam, sed illas gentes, quæ non propriâ culpâ, sed ob insuperabilia impedimenta, illâ privantur, per Christum, qui in illis habitat, si ipsius luci aut ductui non repugnent, sed patiantur Christum illos sanctificare ac operari justitiam suam in illis, salvari.

4. Baptismum aquæ non esse necessarium,

D 2

cessarium,

cessarium

cessarium, quippe qui ab Apostolis ceu ritus initiationis ad tempus tantummodo sit institutus; umbra ac signum baptismatis interni ac veri, qui sit effusio Spiritus sancti, quæ à Christo internè in unione ac regeneratione mystica peragatur.

5. Ipsam etiam S. Cœnam veram ac Christianam non esse ceremoniam istam externam, ad tempus saltem à Christo institutam, sed esse mysticam ac arcanam corporis ac sanguinis Christi in interno homine distributionem ac participationem, quæ per externas ceremonias cœnæ olim adumbrata & figurata sit.

6. Illum qui internè ungitur ac vocatur, obligatum esse ubi, quando & quomodo velit ac jubeat unctio; si vel ad extremos mundi angulos vocetur, verbum Dei prædicare ac munia Ecclesiastica obire, idque sine certo stipendio, cum obligetur, ad exemplum Pauli, propriis manibus victum quærere; aut si per munia sacra id non queat, posse accipere elemosynas.

7. Apertionem capitis, reverentias,

tias, ac alia superbiz & adulationis
Ienocinia Christianos non decere.

8. Illicita esse Christianis juramen-
ta, contentiones forenses, bella
ac omnes vindictas, ita tamen ut Ma-
gistratui maneat jus in fontes Chri-
stianâ charitate animadvertendi.

Plura alia habent; sed inter eos
sunt dissidia; Quidam se jungunt
Anabaptistis crassioribus; Alii Men-
nonitis.

Inter eos Georgius Keith a. 1665.
Christi humanam naturam duplicem
agnoscebat, alteram cœlestem, spiri-
tualem ac æternam, alteram terre-
nam & corpoream susceptam in tem-
pore à Maria matre, & conjunxisse
se hominem divinum in Christo cum
humanitate corporea & visibili in Ma-
ria: Ajunt & credidisse revolutio-
nem animarum.

William Pen tolerantiam ac liber-
tatem Religionum universalem præ-
dicabat.

Plura falsa ipsis imponuntur.

De iis legenda *R. Barclaji* Apolo-
gia Theologiæ veræ Christianæ; *Alex-
ander Rossens* de varijs Religionibus;

Honorius Reggius seu Georgius Hornius de statu Ecclesiæ Britannicæ; Historia Quakerorum Gerardi Croesi; Schelvingii Quakerismus confutatus, Tractatus Anglicus Te snake rovisceen Quakers.

C A P U T X.

De Antinomis.

Antinomi sive Adversarii Legis plures fuerunt jam à temporibus Apostolorum; sed de iis alibi dicimus; nunc de aliis dicendum.

Sub ipsa Reformationis principia quidam Johannes Agricola Islebius natus a. 1492. fertur dixisse legem moralem ex Ecclesia esse proscribendam.

Lutherus observat eos Antinomos dixisse Legem non esse dignam, ut vocetur verbum Dei.

De Antinomis Anglis videndi *Thomas Gatakerus, Samuel Rhetorfort, Antonius Burges, Johannes Bisco, Henr. Reggius VVitsius &c.*

CAPUT

CAPUT XI.

Sententia Michaëlis Serveti,

& Antitrinitariorum, Socini, &c.

ARrago Hispanus erat, alias Vil-
lanovanus, professione erat
Medicus, jam ab anno 1523. edidit li-
bros 6. de Trinitate, Dialogos de re-
generatione, Epistolas quasdam, Apo-
logiam. Servetus credebatur.

De Tri-
nitatis
errori-
bus lib. 7
a. 1531.
Dial. de
Trinit. l.
2. de Ju-
stitia re-
gni Chri-
sti cap. 4.
a. 1532.
est aia
editio a.
1553.
Libr. 3.
de Tri-
nitate p. 30.
Libr. 2.
de Tri-
nitate p. 92.
Lib. 1. de
Trinit.
p. 11. 12.
Epist. ad
Calv. 1. 2.

1. Omnes qui Trinitatem statuerunt
in essentia Dei, imaginarios habere
Deos & illusiones dæmoniorum, &
omnes Trinitarios esse Atheos.

2. Verbum fuisse idealem rationem
ab initio quæ jam hominem referebat;
fuisse in verbo apud Deum futuri ho-
minis Jesu Christi exemplar, perso-
nam, effigiem, vultum, faciem,
hominis in Deo repræsentationem.

3. Ipsum Christum esse filium Dei,
quatenus genitus est à Deo in utero
virginis Mariæ, idque non solum vir-
tute Spiritus S. sed quia Deus ex sua

80 BREVIS SYLLABUS
substantia illum genuit.

Lib. 1. de Trinit. p. 17. 18. lib. 2. de Trinit. p. 73. Dialog. 1. p. 231.

4. Verbum Dei de cœlo descendens esse nunc carnem Christi, ita ut caro Christi de cœlo sit.

5. Corpus ipsum Christi esse corpus deitatis, carnem ejus divinam carnem Dei cœlestem à substantia Dei genitam: Animam Christi esse Deum, carnem Christi esse Deum, & tam Christi animam quam carnem Christi fuisse ab æterno in propria Deitatis substantia. Ipsum Christum hominem ab initio apud Deum fuisse in propria persona & substantia.

Lib. 2. de Trinit. p. 90.

Lib. 4. de Trinit. p. 145. Lib. 1. de Trinit. p. 23. Dial. 2. de Trinit. p. 260. ibid. p. 263. ibid. p. 272.

6. Verbum Dei fuisse semen Christi; rem tamen esse aliam à filio; esse rorem naturalis genituræ Christi in utero Virginis, sicut semen generationis animalium.

7. Rorem illum cœlestem Virgini obumbrantem, & semini ejus & sanguini se se immiscentem transformasse in Deum humanam materiam.

8. Jesum Christum participationem Dei & hominis habentem non potuisse dici creaturam, sed participem creaturarum.

Lib. 2. de Trinit. p. 22.

9. Unam & eandem Deitatem, quæ

CONTROVERSIARUM LIB. I. 81

quæ est in Patre, communicatam fuisse filio Jesu immediatè & corporaliter: Deinde eo Mediatore per ministerium Angelici spiritus communicatam fuisse spiritualiter Apostolis; ac Christo quidem soli à natura esse Deitatem insitam corporaliter & spiritualiter: verùm ab eo dari aliis sanctum & substantialem halitum.

10. Sicut res omnes nunc sunt in Deo, ita eodem ordine ante creationem fuisse in eo, & primum omnium Christum.

Lib. 1. de
Trinit.
p. 205.

11. Christum quandiu in carne mortali versatus est nondum accepisse Spiritum novum, quem à sua resurrectione accepturus erat.

Lib. 5. de
Trinit.
p. 185.

12. Angelos ut Deos à Judæis fuisse adoratos.

Lib. 5.
de Tri-
nit. p. 184

13. Animam esse ex Dei substantia.

14. Pædobaptismum damnavit.

Dialog.

15. Spiritum S. non semper fuisse Deum, & Deum ejus esse Patrem. Iste combustus a. C. 1553. Geneva.

p. 225

Valentinus Gentilis è Campania Italus, tres æternos Spiritus gradu numeroque distinctos asseruit; capite plexus Bernæ a. 1566.

D 5 Hujus

Hujus sententiam defendebat *Matthæus Gribaldus* J. C. Patavinus; *Georgius Blandrata* Pedemontanus Medicus; *Joh. Paulus Alciatus*.

Iis coevus *Bernardinus Ochinus* Senensis Monachus *Franciscanus*, qui in *Dialogis Trinitatem & satisfactionem Christi* impugnavit *Franciscus Lismaninus* Corcyrensis, Monachus *Franciscanus*; Bonæ Sfortiæ Matri Sigismundi II. R. à sacris.

Petrus Gonesius Polonus Serveti sententiam sequutus est.

Gregorius Pauli Arianorum Sententiæ adhæsit, ut & *Erasmus Johannis Everh. Spangenbergius*.

Fr. Davidis Ungarus superintendens *Transylvanus* Anti-Trinitarius fuit, sed negavit Christum esse invocandum & adorandum; & hunc sequutus *Christianus Francken*, olim *Jesuita* *Latius Socinus* Senensis Patricius natus a. 1625. familiari consuetudine usus *Ochini*, *Valentini*, *Alciati* &c. cum iis *Trinitatem* oppugnavit domesticis scriptis, reliquitq; *avē adora* sua moriens a. 1562. *Fausto Socino* nepoti cui Mater Senarum Principis *Petrucii*

CONTROVERSIARUM LIB. I. 83.

truccii-filia; Qui *Faustus Socinus* pluribus scriptis Trinitatem impugnavit ac satisfactionem Christi, sectæ socinianæ dictæ agnoscitur. Author, mortuus est a. 1604.

Plures habuit & habet sectatores; qui ejecti Polonia a. 1655. occasione libri impio hoc titulo, *Torturum throno Trinitatem deturbans*.

Ab a. 1570. Palatinam Ecclesiam & Academiam infecit hæc hæresis per *Adamum Neuserum* Pastorem Heidelbergensem Suevum, qui postea defecit ad *Turcismum*, & circumcisus fuit Constantinopoli; & *Johannem Sylvanum* Inspectorem Ecclesiæ Ladenbergensis prope Heidelbergam; qui ob perduellionis crimen & ob nefaria consilia cum Transylvanis capite multatus a. 1572.

In Germania plures, ut cit. *Christianus Francken*, *Christoph. Ostrodoxus*, *Joh. Volkelius*, *Valentinus Smalsius*, *Ernestus Sonorus*, *Martinus Ruarus*, *Joh. Crellius*, *Stegmanni fratres*, *Joh. Lud. Volzogenius*.

Dogmata autem Socinianorum & Antitrinitariorum sunt sequentia.

D 6. I. Nihil

1. Nihil admittere videntur, nisi quod ratio comprehendere valet; quamvis aliquando id negent.
2. Scriptores sacros credunt actu errare potuisse in rebus minimi momenti.
3. Religionem Christianam duabus hisce partibus essentialibus abfolvi, obedientiâ præceptis divinis, & fiducia in promissionibus divinis, non addita credendorum capitum notitia.
4. Religionis capita fundamentalia ad 6. ista posse referri, ad Dei existentiam, unitatem, æternitatem, perfectam justitiam, perfectam sapientiam, perfectam potentiam.: Et ea tantum esse necessaria de quibus omnes consentiunt.
5. Nullam esse cognitionem Dei naturalem insitam.
6. Nullam acquiri posse ex intuitu mundi; sed non omnes ita sentiunt, non *Crellius*, *Smalcius* &c. id negant.
7. Nomen Jehovæ non esse soli Deo proprium.
8. Nomen *Dei* esse nomen officii, potestatis & dignitatis.
9. Deum

CONTROVERSIARUM LIB. I. 85

9. Deum non esse omnipresentem, ratione essentiae suae, sed ratione virtutis & cognitionis.

10. Deum non esse Ens simplicissimum, & ejus aeternitatem non carere successione.

11. Deum nescire futura omnia, libera & contingentia.

12. Justitiam vindicatricem peccati non esse Deo essentialem.

13. Trinitatis mysterium negant, ut & Divinitatem Christi.

14. Christum non esse filium Dei naturalem secundum suam naturam divinam, sed improprie sic dictum secundum naturam humanam, propter miraculosam conceptionem ex Spiritu Sancto, dilectionem Patris, communicationem similitudinis cum Deo, quae in tribus consistit juxta eos,
1. *in Ordinatione* ejus ad munus Mediatoris, & in communicatione perfectae Sanctitatis & alicujus dominii.
2. *In suscitatione* ejusdem ex mortuis & communicatione immortalitatis.
3. *In exaltatione* ejusdem ad dextram Dei Patris, & communicatione perfectae potestatis & gloriae.

15. *Socinus* cum *asseclis* *Christum* esse adorandum & invocandum dicebat, negarunt *Franciscus Davidis* & *Christ. Francken.*

16. Putant per *Spiritum Sanctum* intelligi in *N. T. vel Evangelium, vel donum Dei temporarium cordibus quorundam hominum infusum, seu firmam & certam vite aeternae spem, virtutem accidentalem, non Personam Divinam; vel Creaturam, Principem Angelorum aut spirituum Angelicorum congeriem;*

17. Sunt inter *Antitrinitarios*, qui *Tritheismo* favent post *Valentinum Gentilem.*

18. Sunt qui tria tantum esse nomina cum *Sabellianis* credunt, *Patrem, Filium & spiritum S.* dici *Patrem* cum creavit, *Filium*, cum redemit; *Spiritum*, cum sanctificavit; Illi divinitatem Patris in *Christo* habitasse & esse filium Dei dicunt, sed *Christum Deum* vocari tantum improprie voluit.

19. Credunt vocari *λόγον* *Christum*, tantum quia fuit in tempore interpres voluntatis Patris; vel per *λόγον* intelligendum esse *verbum Evangelii,*
aut

aut *Spiritum sanctum* qui à principio fuit; & qui factus est caro, dum habitavit in carne; vel intelligi *rationem* seu *sapientiam* Dei ejus virtutem essentialem.

20. Decreta Dei non esse æterna nec immutabilia.

21. Decretum prædestinationis esse generale & indefinitum de servandis omnibus in Christum credituris, & perseveraturis, damnandis verò indefinitè non credituris & non perseveraturis, ac proindè esse magis decretum de conditionibus quàm de personis.

22. Materiam esse vel æternam, vel præextitisse ante principium omnium, sic protinus non esse æternum quod ante principium Mosaicum fuit, ut *Ariani*.

23. Imaginem Dei fitam esse potissimum in dominio, seu jure in Creaturas sublunares.

24. Mortem corpoream esse sequelam naturæ, non peccati.

25. Negant peccatum originale.

26. Pœnam malis reservatam esse annihilationem animæ & corporis, quidam

quidam *Sociniani* credidisse videntur.

27. Homines habere vires præstandi, sine auxilio gratiæ, opus verè bonum.

28. Victimæ legales propriè & per se, fuisse peccatorum expiatorias, saltem leviorum, & pro gravioribus peccatis nullum aliud remedium præter singularem Dei misericordiam.

29. Christum Legem moralem correxisse & auxisse.

30. Christum antè inchoatum Propheticum munus corpore in cælum raptum fuisse ad Patrem.

31. Christum esse sacerdotem ratione suæ apparitionis in cælo & voluntatis nobis subveniendi, & quia actu nos liberat à pœnis & servitute peccati: non verò esse Mediatorem nostrum, seu Redemptorem propriè sic dictum per veram *ἀντιπροσίω*.

32. Christum non satisfecisse pro nobis verè, sed mortem perpeffum fuisse, *scilicet*, ut voluntatem Dei nobis de remissione gratuita peccatorum morte confirmaret; *scilicet* ut exemplo suo nobis ad patientiam & perseverantiam

rantiam præluceret; *tum* ut, magis idoneus esset ad nostri miserandum; sic Christum non vice & loco nostri mortuum esse, sed bono nostro.

33. Corpus Christi post resurrectionem immutatum esse in corpus spirituale & cœleste, expers carnis & sanguinis.

34. Veram Ecclesiam posse actualiter planè deficere.

35. Datum omnibus externè vocatis commune auxilium ad conversionem, nec aliud esse necessarium.

36. Nos non justificari per justitiam Christi, sed per acceptilationem fidei nostræ.

37. Regenerationem & sanctificationem consistere, non in innovatione facultatum nostrarum, sed in vitæ antea actæ mutatione.

38. Possè dari hîc homines perfectos, quorum opera quædam sine ab omnibus peccati reliquiis libera.

39. Veros fideles possè excidere gratiâ Dei, & veram fidem perdere.

40. Quidam negant jus omne aut jus gladii in fontes Magistratibus, ut

VVolze-

VVolzogius, Stegmannus junior; sed sunt qui asserant, ut Crellius, Prezipcovius.

41. Vocationem legitimam non esse necessariam ad ministerium exercendum.

42. Sacramenta esse meras tesseras ac notas externas nostræ professionis.

43. Baptisimum aquæ esse ritum factis indifferentem & temporarium, cujus usus demum fuerit in Ecclesia nascente & primitiva.

44. Coenam esse tantum institutam, ut notam professionis, & ad commemorandam Christi charitatem.

45. Animam, quum homo mortuus est, perinde se habere ac si non esset, per se prionem nullam habere, sensum nullum, nullam actionem, somno quasi alto sopitam, quidam Sociniani videntur credidisse.

46. Non fore resurrectionem universalem omnium & singulorum, quidam Sociniani dixerunt, alii tamen asserunt.

47. Non resurgere eadem corpora quæ ceciderunt, sed nova planè quoad substantiam.

48. Con-

48. Conjiendos esse impios qui futuri in novissima die superstites erant, in ignem annihilativum, quidam dixerunt.

De Socinianis & contra Socinianos plures scripserunt.

*Rob. Bellarminus, Jac. Vieckus, Mart. Smiglecus, Fridericus Baldwinus, Schlus-
selburgius: Volsig. Franzius, Jacobus Mar-
tinus, Christianus Matthias, Grauerus,
Joh. Gerhardus, Nicol. Hunnius, Paulus
Tarnovius, Joh. Botsaccus, Joh. Mau-
kisch, B. Meisnerus, Joh. Saubertus,
Theod. Thummius, Josua Segmannus,
Andr. Prolaus, I. Conr. Danthaverus,
Iustus Feverbornius, And. Kesterns, Ab.
Calovius, Ang. Varenius, I. Paulus Dur-
zius, Paulus Felwingerus: Ioh. Ant.
Scherrerus, Phil. Iac. Spenerus, Iohan-
nes Olearius, Zanchius, Ioh. Iunius, Ia-
cob. ad Portum, I. Henricus Ahstedius, Io-
stias Simlerus, Sibr. Lubbertus, Uer-
que Spanhemius, Hugo Grotius, Cloppem-
burgius, Ios. Placaus, Maccovius, L.
Crocus, Andreas Essenius, Ioh. Hoorn-
beckius, Ioh. Cocceius, Mart. Schooc-
kius, Amos Comenius, Samuel Marefius,
Iasz. Berenyius, Nicol. Arnoldus, Ab-
badie,*

CAPUT XII.

De Arminianis, seu Remonstrantibus.

AB *Arminio* ita dicti hujus sectæ Coryphæo; Erat Veteraquinas Batavus natus a. 1560. Professor Theologiæ Leydenfis ab a. 1603. doctrinâ & eruditione clarus, mortuus anno 1609. Ejus sectatores non modò dicti *Arminiani*, sed & *Remonstrantes*, quia a. 1610. obtulerunt Præpotentibus Hollandiæ ordinibus *Remonstrantiam*, id est libellum supplicem, ut recognosceretur confessio & Catechesis.

Adversus eos habita est Synodus *Dordracena* a. 1618. & 1619. Inter eos sunt, qui à Reformatis tantum differunt in V. articulis à Synodo damnatis; Tales autem sunt illi articuli.

1. Decretum seu voluntatem, quâ Deus constituit in Christo, per Christum & propter Christum credentes, & in ea fide fideique obedientia usque

que ad finem vitæ perseverantes, quæ tales servare, esse verum, unicum & totum Electionis decretum: Decretum & voluntatem quâ Deus constituit infideles in sua inobedientia contumaciter persistentes sub ira relinquere ac condemnare esse totum reprobationis decretum.

Electionem ad salutem esse aliam peremptoriâ, aliam non peremptoriâ.

Conditionem sine quâ non, vel conditionem prærequiritam electionis singularum personarum esse fidem fideique obedientiam, à Deo in eligendis prævisam, hancque singularem personarum electionem esse quoque ex Dei beneplacito, quoniam scilicet ex multis conditionibus possibilibus hanc potius quàm alias ipsi eligere placuit ad præmium salutis & vitæ æternæ huic præ illo destinandum.

Electionem incompletam, conditionatam & non peremptoriâ esse mutabilem, adeoque interrumpi, revocari, electosque in numerum reproborum transire, illumque numerum augeri & minui posse. Sensum ac certitudinem electionis completæ,
pe-

peremptoriæ & absolutæ ante mortem haberi non posse, ideoque nullum illius fructum in hac vita percipi, Causam reprobationis meritoriam esse infidelitatem adversus Evangelium, & in ea perseverantiam.

2. Christum servatorem mundi ex Dei intentione pro omnibus & singulis hominibus mortuum esse, atque id ita quidem, ut omnibus per mortem crucis reconciliationem & remissionem peccatorum impetrarit, eâ tamen conditione, ut nemo remissionis peccatorum reipsa particeps fiat, nisi fidelis.

3. Esse in omnibus & singulis hominibus communem & sufficientem gratiam consistentem in lumine naturæ, & donis post lapsum homini relictis, quibus possint se ipsos ad majorem gratiam disponere, & elicere actus qui conversionem antecedant, & quibus fit, ut ad ipsam conversionem hominis nihil amplius desideretur quam vocatio congrua & moralis quædam ac lenis suasio. Fatentur tamen quidam, ut de Clar. à Limborch refert *Cel. Spanhemius* homines esse voluntate

luntate quasi ligata assuetudine peccandi, ut non possit ex se ipsa se in libertatem asserere, & gratiam illam communem ex se sufficientem nequam esse sine illa gratia, quæ ut indebita est, ita à Deo pro arbitrio dispensatur.

4. Omnem gratiæ convertentis operationem esse nonnisi moralem, suadendo, proponendo, invitando, atque adeo resistibilem, ita ut positis omnibus operationibus divinæ gratiæ sit adhuc in potestate liberi arbitrii semel, vel convertere, vel non convertere.

5. Fideles posse excidere gratiâ, & revera actu aliquando excidere, unde nemo certus esse possit se salutem consecuturum, etsi certus sit de fide sua.

Alii Remonstrantes in longè pluribus articulis dissentiunt.

1. Scriptores sacros in rebus minutis, seu lapsu memoriæ, seu ignorantia aut humana fragilitate erravisse de facto.

2. Posse homines servari citra Christi cognitionem.

3. Non

3. Non esse articulos necessarios ad salutem credere, Dei infinitatem absolutam, præscientiam futurorum contingentium, iustitiam vindicatricem, mysterium Trinitatis, &c.

4. Filium esse quoad divinam naturam subordinatum Patri, ut & Spiritum, Filio.

5. Decreta Dei omnia non esse æterna & peremptoria ac immutabilia.

6. Creationem Angelorum & mundi invisibilis seu non apparentis, præcessisse multis seculis creationem mundi visibilis.

7. Terminum vitæ uniuscujusque hominis non esse immutabilem.

8. Peccatum originis non esse propriè peccatum, nec propriè malum aut pœnam; fatentur tamen pro malo posse haberi, siquidem omnes Adami posterì moriendi necessitati sunt obnoxii & inepti sunt ac inidonei ad vitam æternam consequendam, ad redeundum in gratiam cum Deo; nec inficiantur homines nasci cum propensione ad malum.

9. Christum addidisse præcepta nova legi.

10. Christum

10. Christum vocari Dei filium, præcipuè ratione conceptionis ex Spiritu S. ratione suscitationis à Patre, & ratione hæreditatis acceptæ in domo Patris sui.

11. Christum esse Salvatorem, quòd merito suæ obedientiæ, cruciatuum & sacrificii sui corporis impetravit sibi omnem potestatem in cælo & terra, secundum quam nos liberat à reatu & dominio peccati, ac suos immortalitate donaturus est aliquando; & in eo consistere peccati expiationem; ac dici sponsorem Christum, quòd doctrinâ suâ & operibus nos certos reddiderit de bonitate & fidelitate sui Patris, qui neminem perire velit ob peccata ante vocationem ad Evangelium commissa.

Sunt tamen inter *Remonstrantes*, qui de vocibus litigantes, rem per vocem *satisfactionis* significatam non negant.

12. Christum potuisse peccare, quamvis nunquam peccavit.

13. Dari vocationem sufficientem

E ad

98 BREVIS SYLLABUS
ad salutem per opera Creationis &
Providentiæ.

14. Non eadem corpora resur-
rectura.

15. Sacramenta etiam administra-
ri posse in casu necessitatis à fœ-
minis.

De Arminianis, & contra eos viden-
di Gomarus, Hummius, Triglandius, Mac-
covijs, Tovissius, Lubbertus, Amesius,
Spanhemius, Cloppenburgius, Rhetorfor-
ris, Ryssenius, Heidanus, Essenius, Ve-
delius, Molineus, Calovius, Kromayer-
rus, Hulschmannus, Rossius, *Judicia*
Doctorum & Ecclesiarum Reformatarum
in Synodo Dordracena, & omnes
locorum communium scriptores.

CAPUT XIII.

*De Augustanis Fratribus Evan-
gelicis.*

Illi à nobis nullo articulo funda-
mentali dissident, unde nihil no-
stram cum iis concordiam impedire
posset.

Olim

Olim solum caput controversum fuit de Cœna Domini, sed creverunt Controversiæ.

Credunt igitur fratres,

1. In, cum, sub pane esse corpus Christi in Eucharistia.

2. Verum corpus Christi ore corporis ab unoquoque sumi.

3. Decretum electionis esse ex prævisa fide, quod non creditum ab Augustanis fratribus ante Ægidium Hunnium an. 1580. fatente *Calixto*.

4. Decretum præteritionis quorundam esse ex prævisâ incredulitate, quod Lutherus nunquam tamen dixit.

5. Justos posse excidere totaliter gratiâ, etsi non finaliter.

6. Uti unionis hypostaticæ naturarum in Christo quasdam proprietates, ut omnipræsentiam, omniscientiam, omnipotentiam, & vim vivificam communicatas humanæ Christi naturæ, asserunt quidam, non omnes.

7. Quotquot infantes aquâ baptizantur, internè per Spiritum S. regenerari, & habere fidem actualem

ac posse administrari, in casu necessitatis, à Laicis, imò à mulieribus.

8. Usus imaginum sacrarum in Templis esse utilem.

9. Exorcismi ceremoniam in baptismo esse adhibendam, adhibito etiam crucis signo.

De his nos fusiùs in tractatu de sensu & consensu inter Protestantes diximus, & in vindiciis hujus libri adversus Anonymum Lutheranum.

CAPUT XIV.

De Græcis hodiernis.

Cum sint plures, qui sub hoc nomine veniunt, difficile est dogmata indubitata Græcorum referre, Præcipua hæc sunt.

1. Spiritum Sanctum à solo Patre procedere, non à Filio: in conf. art. 4. *Metrophanes Critop.*
2. Descendisse in inferos Christum, ut de Tyranno Diabolo triumpharet.
3. Fas esse pictas imagines Christi,

sti, Virginis & sanctorum, non modo in publicis Templis collocare distinctionis gratiâ ab infidelibus, tum in honorem Deiparae, sanctorumque, verum etiâ eas prosequi honore & cultu religioso, seu προσκυνήσει δαλίας inclinatos corpore, aut genibus flexis, vel accensis luminibus secundum Nicenæ II. synodi sanctionem; non tamen Dei aut Triadis, aut sculptas vel fusas, habent imagines. Sunt tamen qui dicunt se tribuere imaginibus πῆν ἔλατρον κίω, ἢ δαλκίω ἀπὸ ἀρεπκίω καὶ φιλικίω, honorem non religiosum aut servilem, sed congruum & benevolentiae testem, relativum & amoris.

4. Honorem esse tribuendum facris reliquiis credunt.

5. Angelos, Mariam Virginem, sanctos demortuos esse, non Mediatrices per modum officii, meriti & potestatis; sed tamen intercessores & adjuutores pro nobis apud Deum, & fautores nostros, qui favore & gratiâ singulari apud eum pollent, & esse à nobis religiosè invocandos, non tamen cultu latriæ colendos. Possunt legi eorum preces, in Μεσονυχτιο

vocant Mariam τὴν ἀσκήτων τέρας, ἢ τῆς σωτηρίας ἐχόρυσμα, *inexpugnabilem murum & munimentum salutis*: Dicunt in *Tropariis*, quæ singuli manè surgentes è somno recitare jubentur, δεῖ τῆς θεοτοκίας ἐλέησον ἡμᾶς &c.

6. Habent jejunia statâ, semijejunia, *ξηροφωγίας*: In jejunio quadragesimali abstinēt à lacte, butyro, caseo & ovis, imò & à piscibus: Monachi eo tempore, neque oleo neque vino, nisi bis in hebdomade, sabbatho & die Dominica utuntur: 4. & 5. hebdomadam anni diebus abstinēt ab omni carne, quidam etiam à piscibus.

7. Præceptum Apostolicum de abstinētia à suffocato omni animante, & à sanguine esse juris moralis, universalis & perpetui credunt.

8. Habent hymnum ad crucem & exosculantur.

9. Festa habent in honorem ac memoriâ B. Virginis, ceu singulorum Apostolorum, Joh. Baptistæ, Marci, Lucæ, variorum in Orientali Ecclesia Martyrum Doctorum.

10. Omnia & singulis fidelibus minimum

minium quater in anno ante participationem Eucharistiæ faciendam esse coram sacerdote confessionem privatam, sunt tamen qui non necessariam esse credunt.

11. Baptismi absolutam necessitatem agnoscunt, & licere Laicis vel fœminæ baptizare.

12. Sacramenta N. T. esse 7: 1. Baptisma: 2. unctionem ἁγίον μύρον; 3. Eucharistiam: 4. Pœnitentiam: 5. Ordinem ἱερωσύνης vel χειροτονίας: 6. Matrimonium, sed sacerdotibus concessum: 7. sacrum oleum.

13. In sacra synaxi per consecrationem, quam peragendam credunt proluxa commemoratione crucis mortisque Christi, recitatione orationis Dominicæ, variis lectionibus, precibus ad Deum pro illapsu Spir. S. in proposita symbola, putant fieri talem μεταβολήν, μετασχηματισμὸν, μεταρρυθμισμὸν, μετατύπωσιν vel μετασκευασιν Panis & vini, quâ virtute illapsi in ea symbola Spiritus S. corpori & sanguini Christi uniantur, fiantque sic verum proprium ac substantiale corpus Christi; sed respectu

E 4 fidelium.

fideliū tantū in legitimo usu, eo ferè modo quo lignum aut ferrum unita igni fiunt ignis, aut quo alimentum fit corpus nostrum cui unitur, non viâ annihilationis seu transubstantiationis, sed veriùs augmentationis & assimilationis corporis Christi.

14. Ad sacram synaxim admitti posse & debere pueros septennes, imò infantes bimulos aut trimulos, vel recens natos, modo sacro lavacro recens ablutos, sugentes è cochleari vinum cui panis intinctus sit.

15. *Septem ordines, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Lectorum, Exorcistarum, Fanitorum. Habent & Patriarchas, Metropolitanos, Archiepiscopos, Hieromonachas, & Monachi suos habent Archimandritas.*

16. Clericis non modò permiffum, sed & præceptum à Paulo coniugium, at ante ordinationem, non postea, cum virgine non viduâ vel à viro separata, & quidem cum una; Bigamos enim Clericos ab officio & ad

CONTRÖVERSĪARUM LIB. I. 105
ad tempus ab ipsa sacra communio-
nē arcet.

17. Nefas esse Laicis transire ad
tertias nuptias, si quis annum XL.
excesserit, & liberos ex prioribus con-
jugibus susceperit.

18. Ad quartas nulli fas esse tran-
sire nuptias.

19. Animas piorum à corpore se-
paratas non rectè recipi cœlo bea-
torum, sed in loco quodam abdi-
tissimo, quem modò vocant manum
Dei, modò Paradisum, modò sinum
Abrahæ, quandoque cœlum.

20. Precandum pro mortuis etiam
pro Beata Maria & Apostolis.

De Græcis plures egerunt inter
alios, *Crusius, Gerlachius, Chytraus,*
Svvsigerus, Phil. Nicolai, Kromayerus,
Hastingerus, Olearius, Daumius, Veie-
lius, Nicole seu Arnaldus, Claudius,
Simonius, Haberkornius, Reslaus, Hoorn-
beckius, Spanhemius, Aymonius, & si
quis velit conferre quædam placita
Græcorum hodiernorum cum vete-
ribus nostrum super hac re librum
consulere potest.

CAPUT XV.

*De Russis seu Moscovitis, Coptis,
Abyssinis seu Ethiopibus.*

QUAMVIS *Moscovita, Copti, Abyssini* Græci sint, tamen aliquid peculiare isti habent.

1. Nicôlaum præcipuum *Moscovita* seu *Russi* post Mariam virginem habent intercessorem, eique à 300. præcipuis Angelis servitia præstari credunt; certas preces ad eum habent, quas docent, imò mortuorum manibus epistolam ad S. Nicolaum pro iis inferunt: venerantur quoque Andream, & Michaëlem Archangelum.

2. Aiunt nonnulli *Russos* nolle Pentateuchum excepto; libro *Genesis*, legi in Ecclesia, imò nullos hos libros, nec Prophetarum post adventum Christi esse usui.

3. Imaginem Christi, quam sine humanis manibus factam esse putant, solenniter

CONTRROVERSIARUM LIB. I. 107
solemni Epiphaniarum die circum-
gestant.

4. Omnibus anni diebus Patronum præficiunt; Diaconus infert ejus imaginem horis cujuslibet diei matutinis, magni Ducis cubiculo. Eam veneratur *Sarus*, coramque ea caput ad terram illidit: ita festa quævis Ducis imagine Christi & Mariæ est ornata.

5. Cruci magnam tribuunt virtutem.

6. Aquæ benedictæ à Sacerdote Epiphaniarum die etiam maximam vim inesse putant: Affundunt eam cibis, potuique, arbitranturque ipsos ægrotos inde, vel convalescere, vel sanctiores reddi.

7. Dum baptizant infantem, ne ipso quidem capite excepto, media etiam hyeme, aquæ frigidæ immergunt, sed magnam aquæ calidæ copiam susceptores effundunt.

8. Post baptismum, oleo sali commixto ad faciem inunctam sacerdos ad pedes imaginis, præcipuè in Templo collocat, Sanctoque seu Mediatori ac Patrono commendat.

E 6 9. Ejus

11. Ejus infantis crines recisi, ceræque impacti ad instar Reliquiarum in Templo servantur.

10. Semel tantum ad sacram synaxim quolibet anno accedunt, & quidem tantum qualibet vice trini.

11. Porrigitur quoque, ut apud alios Græcos, cochleare plenum vino, aut vino deficientæ, multo pane permisto, additis verbis, *Edite ac bibite hoc.*

12. Exhibetur ipsis postea solus panis, ac dein vinum aquæ calidæ confusum.

Qui plura vult, legat *Flictherum, Possavinum, Sigismundum, Guaguini, Philippum Nicolai, Varenium, Hoornbeckium, Rissaum* Authorem Anonymum Relig. Moscovitarum.

De Abassinis vel Abyssinis, vel Æthiopibus legi possunt *Alvaris* historia Æthiopica, *Moffei*, *Philippus Nicolai, Kromayerus, Salomon Suvengerus, Jacobus Breuningius, Henricus Varingius, Nicolaus Ratzevil, Ludolphus, Calvorius.*

An Zagæ Labo Episcopi Abessinensis ac legati an. 1526. ad Regem Portugalliæ confessio à Damiano à Goes

Goes versa, sit vera, an suspecta disquiritur.

1. Conciones non habent ad populum, sed libros Propheticos legunt.

2. Tempia, non nisi nudis pedibus, ingrediuntur, inibique nec spuerelicer.

3. Diem sabbathi & Dominicum celebrant, quibus addunt festa Christi, Mariæ & aliorum sanctorum, & cujuslibet mensis die 25, festum natiuitatis Christi celebrare, nonnulli referunt.

4. Diebus Mercurii & Veneris singulis hebdomadibus ieiunant; addunt ieiunium quadragesimale, in quo pane & aquâ vivunt: A Pascha ad Pentecostem die Veneris carne vesci licet.

5. Coniugium Clericorum licitum esse putant, sed ut ad nuptias secundas transeant, debet dispensare Patriarcha: At concubinarii à sacris arcentur, & Polygami habentur pro excommunicatis. Aliis subditis Polygamia permittitur.

6. Divortia sunt frequentia, sed

E 7 Clericis

Clericis uxores dimittendi non est potestas.

7. A cibis lege Mosaïca vetitis abstinent, ac leges Mosaïcas observant circa immunditiam & purgationem, ut & circa conjugium fratrum cum fratrum uxoribus.

8. Apud ipsos, nec est confirmatio, nec extrema unctio.

9. Missam unam eamque brevem singulis diebus loco sacrificii quidam celebrant, sed non ad redimendas mortuorum animas.

10. Cum *Jacobitis* unam solùm naturam & voluntatem agnoscunt, undè rejiciunt Chalcedonense Concilium, quamvis credant Christum perfectum Deum & perfectum hominem.

11. Infantes, tum masculos, tum fœminas, die 8. circumcidunt in memoriam circumcisionis Christi, & ut suos adhortentur de fide & justitia Abrahami.

12. Quadragesima Die masculos, octogesimâ, femellas, nisi ægritudo festinare cogat, baptizant, & quidem in nomine Trinitatis: Infantesque mortuos.

mortuos antè baptismum vocant semi Christianos.

13. Post baptismum, ea ipsa die, infantibus S. Cœnam sub exiguâ panis particula impertiunt.

14. Baptismum, singulis annis in memoriam baptismi Christi festo Magorum iterant, nudi magno numero in aquam descendentes sub benedictione Sacerdotali.

15. Quidam dicunt duplicem ab iis adhiberi Baptismum, alterum fluminis, alterum ignis, quo frontem & tempora adurunt; sed quidam dicunt hunc ritum esse medicinale.

16. Ad S. Cœnam accessuri peccata prius Sacerdoti confitentur, & impetrata absolutione, Sacramentum sub utraque specie in Templo solùm, Diacono ipsis in cochleari porrigente vinum, accipiunt.

17. Fermentato utuntur pane, sed die *viridium*, azymo.

18. Sumpta cœnâ, nulli fas ad occasum solis usque expuere.

19. Cum libris V. T. octo Synodorum Apostolicarum libros, cum Canonibus inibi contentis, quique Occi-

Occidentalibus Ecclesiis sunt ignoti, conjungunt.

20. Dicuntur credere μετεμψύχωσιν animarum & Purgatorium.

21. Mortuos cum crucibus, orationibus, recitatione initii Evangelii Johannis sepeliunt; Die sequenti eleemosynas pro iis offerunt; certis diebus epulas funebres addunt, diebus sabbathi & Dominicis animas piorum piè mortuorum in Purgatorio à cruciatibus immunes esse & expleto expiationis tempore in cœlum tradere credunt.

Circa Coptos,

1. Non credunt cum aliis Græcis, Spiritum à solo Patre procedere, sed & à Filio: At in Christo post incarnationem unam esse naturam, voluntatem, operationem credunt.

2. Concilia Oecumenica, quotquot Ephesinam Synodum λησρικὴν dictam sequuta sunt, rejiciunt, imprimis verò Chalcedonense expresse damnant.

3. Preces pro mortuis, Purgatorium & extremam unctionem improbant, ut & confessionem, sed B. Virgini aliisque Sanctis, ut & Angelis

CONTROVERSIARUM LIB. I. 113
singularem tribuunt honorem.

4. Circumcisionem adhibent, ut & ignis baptismum, baptismumque in quadragesimum diem differunt, etsi mortis periculum incurrat infans.

5. In Eucharistia panem fermentatum adhibent, & vino benedicto aquam miscent, sub utraque specie participant, & S. Cœnæ infantes statim à baptismo faciunt participes.

6. Jejunium die Mercurii, Veneris & 4. Temporibus accuratè observant.

Plura qui nosse cupit, potest legere *Rossæi Exam. Relig. Brevevood* scrutiny Religionum: *Kirkeri* Prodrorum Copticum; *Hoornbeckii* summ. Controv. *Ernestum Gerhardum* de Ecclesia Coptica, &c.

CAPUT XVII.

De Pietistis.

A Liquid deesset huic synopsis, si nihil de iis qui *Pietistarum* nomine veniunt, diceremus: sed fatendum

114 BREVIS SYLLABUS
dum non esse facile eorum sententias
varias expiscari.

1. Sunt qui ita vocantur, quia pietati veræ incumbunt; qui id præstant non debent pro sceleratis haberi, sed pro viris verè Christianis.

2. Sunt qui, præter pietatem cui incumbunt, millenarium Christi regnum prædicant.

3. Sunt qui se à Deo inspiratos credunt, & alios audire detrectant.

4. Sunt qui nolunt interesse sacris publicis Ecclesiarum nostrarum, quia se crederent contaminatos, si cum impuris hominibus in eodem cœtu essent: Illi quoque nolunt ad S. Cœnam accedere cum aliis hominibus quos peccatores putant.

5. Sunt qui nolunt audire Concionatores de quorum Sanctitate dubitant, & credunt efficaciam Ministerii pendere à Ministri probitate.

6. Sunt qui ita se perfectos putant: ut non amplius ipsis esse precandum necessarium existiment.

7. Sunt qui plura alia absurdissima credunt, & Antonia Bonrignon aut Poiroti admittunt placita omnia.

Ex

CONTROVERSIARUM LIB. I. 115

Ex Apologia quadam M. S. à quodam ex iis composita collegi adhuc.

1. Non credere baptismum infantum fundari in Scriptura.

2. De Scriptura sentire, ut Anabaptistas & Enthusiastas, qui eam vocant literam occidentem.

3. Omnes damnatos aliquando liberatum in iri suis pœnis.

LIBER

LIBER II.

De Hæreticis qui à primo Se-
culo Christianismi Ecclesiam tur-
barunt.

CAPUT I.

De Hæreticis primi Seculi.

POSTQUAM de iis verba
fecimus, qui à seculo Re-
formationis ad nostra us-
que tempora Ecclesiam tur-
barunt, non inutile putamus aliquid
addere de hæreticis, qui à 1. seculo
Christianos infestârunt & in compen-
dium contrahere quæ ab *Irenæo*, *Ter-*
tulliano, *Philastrio*, *Hiernymo*, si saltem
author sit *Iudiculi de hæresibus*, *Epi-*
phanio,

phanio, *Augustino*, Auctore quodam sub *Prædestinati* nomine; *Gennadio Massiliensi*, *Theodoreto*, *Leontio Byzantino*, *Isidoro Hispalensi*, *Anastasio Hodegi* Auctore, *Sophronio Patr. Hierosol. Timotheo C. Præbitero*: *Johanne Damasceno*, *Rabano Mauro*, *Euthymio Zigabeno*, *Johanne Zonara*, *Honorio Augustodunensi*, *Constantino Hermenopulo*, *Niceta Choniæte*, *Mattheo Blastare*, *Guidone de Perpignano*, *Bernardo Luxemburgico*, *Gabriele Frateolo*, *Alphonso à Castro*, *Theodoro Petreo*, *Bonaventura à Malvasia*, *Daniele Cramero Pontano*, *Thoma Ittigio*, *Caspate Calworio*; omnibus Ecclesiasticæ historiæ scriptoribus, narrantur, idque postquam observaverimus multis immerfam tenebris esse historiam circa hæreses, tum quia hæreticorum scripta pleraque perierunt, tum quia multa hæreticis tribuuntur forte quæ non dixerunt, tum quia multa iis imputantur quæ præfractè negabant.

Dubitare non possumus quin fuerint Apostolorum ævo hæreses, etsi hoc negent *Firmilianus* Ep. ad *Cyprianum* & *Clemens Alexandrinus*.

A Dosi-

Dositheus.

A *Dositheo* quidam incipiunt, de quo & alio qui ante Christum natum extitit, legendi *Serarius*, *Drusius*, *Scaliger*, *Lupus* in scholiis, ad *Tertull.* *Le Moyne* in variis sacris, *Cassaubonus*, *Montacutus*, *Lighthfoot*.

De isto refertur,

1. Se pro Christo à Prophetis prædicto venditasse
2. Superstitiosum fuisse circa sabbatum.

Quod ad *Dositheanos* ejus sectatores referunt quidam.

1. Eos *Dosithei* Magistri sui immortalitatem falsis rumoribus jactasse.
2. Negasse resurrectionem.
3. Mundum incorruptibilem somniasse.
4. Animam corruptibilem esse credidisse.

Const.
Apost. l.
6. c. 8.
Clem.
Rom.
recognit.
l. 2. p. 34.
32.
SIMON
Magus

5. Nullum aliud dæmonum genus quàm idola seu simulachra agnovisse. Iste *Dositheus* dicitur 30. discipulos pro numero dierum mensis, & mulierem quandam nomine Lunam in consortio suo habuisse.

SIMON Magus ex Gitta Palestina

CONTROVERSIARIUM LIB. II. 119
finæ oriundus tempore Caji Caligulæ hæc docuisse dicitur,

1. Se esse magnam virtutem Dei seu infinitam potentiam.

2. Selenem suam, scortum Tyrium quod è telonio adduxerat, esse primam suam *divinitatem* seu mentis cogitationem, supernam virtutem, intelligentiam & Spiritum S.

3. Per eam ex se Angelos creasse.

4. Ab istis Angelis non à Deo creatum mundum.

5. Ipsissimum, Messiam seu Christum esse.

6. Apparuisse in monte Sina in persona Patris, tempore Tiberii, in forma Filii, in Apostolos descendisse in linguis igneis sub forma Spiritus Sancti.

7. Christum tantum putativè apparuisse & passum.

8. Carnis resurrectionem non dari.

9. Promiscuum usum scæminarum licitum esse & carnales libidines.

Quidam addunt eum,

1. Peccati originem Deo tribuisse.

2. *Duplicem* Deum agnovisse, bonum & malum.

3. Vo-

3. Voluisse Angelos à suis coli & placari.

4. Idololatriam indifferentem esse statuisse.

5. Non per bona opera, sed per gratiam Simonis ac Selenes salvari eos qui *mysticum ductum* ipsorum sequuntur, id est, qui Simonem pro summo Deo & Selenem pro spiritu S. ac matre uniuersorum habent.

6. Non animam pollui vitiis, sed carnem tantum.

Cleobius. CLEOBIUS vel CLEOBULUS dicitur credidisse.

1. Prophetas non esse legendos.

2. Deum non esse omnipotentem.

3. Non esse futuram corporis resurrectionem.

4. Corpus non esse à Deo creatum.

5. Jesum Christum ex corpore Mariæ virginis non esse natum, & esse merum hominem.

6. Mundum ab Angelis creatum.

Nazaræi NAZARÆI,

1. Urgebant circumcisionem & Legum Mosaïcarum ceremonialium observationem inculcabant: Baptismum tamen adhibebant; sabbatum

Ju-

Judaicum cum die Dominico observabant.

2. Dubitat *Epiphanius*, an Christum pro Deo habuerint.

3. Matthæi Evangelium, & solum quidem, hebraicè usurpabant, sed variè interpolatum, modò auctius variis circumstantiis, modò in quibusdam mutilatum.

Interim observandum *Nazareos* ita vocatos primùm omnes Christianos; sed postea *Judeos Christianizantes* ita dictos: Hos Judæi ter de die, nimirum mane, circa meridiem & vesperi diris devovebant.

MENANDER ex Κοίμης Καπαδογίας natione Samaritanus creditur. Menander.

1. Se à prima potentia missum ad hominum salutem, undè se σωτήρα vocabat.

2. Neminem salvari, nisi in suo nomine baptizatum, & qui ita baptizati fuerunt, mansuros in ævum juvenes & immortales.

3. Ab Angelis mundum esse factum.

4. Christum verum hominem non fuisse.

F NICO.

Nicolai.
17.

NICOLAÏTÆ; Dubium an sic dicti à Nicolao Diacono, ut statuerunt Veteres, an ab alio, quod verifimilius? Dogmata quæ ipsis tribuuntur sunt sequentia.

- 1. Licitas esse vagas libidines, & communitatem uxorum.
- 2. Idolothytis licitum esse vesci, sine detestatione idololatriæ.

Quidam addunt eos negasse divinitatem Christi, ejus passiones, & duas in Christo personas admisisse, alteram *Christum*, alteram *Jesum*; Christum descendisse in Jesum, & iterum revolasse in cœlum.

Sunt qui Deorum multitudinem credidisse asserunt.

Hymenæus & Philetus

HYMENÆUS & PHILETUS 2. Tim. II. 17.

Negabant resurrectionem universalem.

Dicuntur credidisse factam in iis, quorum corpora cum Christo resurrexerunt, aut per animarum in alia corpora transitum; vel admisisse tantum mysticam resurrectionem per pœnitentiam, vel emendationem vitæ.

Cerinthus.

CERINTHUS, quem alii vocant *Merintum*,

CONTROVERSIARUM LIB. II. 123
xinthum, alii à *Merintho* distinguunt.
Ex Judæis dicitur: - Petro in Judæa,
Johanni in Asia restitisse.

Errores.

1. Christum à Josepho & Maria natum dicebat.

2. Ac proinde Christum esse merum hominem.

3. Jesum à Christo divellebat; Post Jesu baptismum descendisse in eum Christum, ab ea principalitate quæ est super omnia, figurâ columbæ, & tum annuntiasse incognitum Patrem: in fine autem revolasse Christum à Jesu, & Jesum passum esse ac resurrexisse, Christum autem impassibilem perseverasse existentem spiritualem.

Epiphanius tamen dicit Cerinthum credidisse Christum passum & crucifixum, sed nondum à mortuis excitatum, ac tunc demum, cum omnes mortui resurgent, excitandum esse.

4. Mundum ab Angelis factum esse.

5. Circumcisionem & alias observationes Legis Mosaicæ esse necessarias credidit.

6. Pauli Epistolas damnabat, & Acta Apostolorum.

F 2

7. Post

7. Post resurrectionem Christi, Christum inchoaturum esse regnum mundanum per 1000. annos, ejusque cives Hierosolymis degentes in omni carnalium voluptatum genere victuros.

8. Si quis sine baptismo moreretur, pro eo vivum aliquem baptizandum esse, ne in resurrectione non baptizatus, pœnas daret: ad id alluisse pntatur Paulus 1. Cor. XV. 29.

9. Quidam ex ejus sectatoribus resurrectionem negasse dicuntur.

Ebion &
Ebionitæ.

EBION & EBIONITÆ,

Quidam dubitant talem fuisse hæreticum, alii tamen credunt, & ita sanè Veteres credidisse patet.

Dogmata talia iis tribuuntur.

1. Christum esse merum hominem, & pro Judæis tantum venisse.

2. Circumcisionem & Legis observantiam ad salutem necessariam esse.

3. Partem Pentateuchi admittebant, sed alias partes improbabant, ut & Psalmos Davidis, scripta Salomonis, Esaiam, Jeremiam, Ezechielem, Danielem: Et ex N.T. solum Evangelium Matthæi hebraicum
ampu-

CONTRORSIARUM LIB. II. 125
amputatis duobus primis capitibus,
admittebant.

4. Paulum Apostatam vocabant,
Johannem execrabantur.

5. Carne, vino & animalibus ab-
stinendum esse aiebant.

6. Accusantur Ebionæi adorasse
Hierosolymas, ut domum Dei; &
quum quis ex ipsis in morbum inci-
debat, aut à reptili morsus erat,
descendisse in aquas, & invocasse
cælum ac terram, solem & aquam,
ventos & Angelos justitiæ, panem &
oleum, dicentes, opem ferte mihi,
& removete à me dolorem.

7. Paupertatem affectabant.

8. Quidam Christum è virgine
natum, alii, ut alios homines, na-
tum.

9. Erant, qui Jesum à Christo di-
stinguebant, & qui dicebant Chri-
stum eum esse qui Jesum filium Dei
appellavit.

CAPUT II.

*De Hæreticis secundi seculi.*Saturni-
nus.

SATURNINUS vel SATURNILUS Antiochiæ sub Hadriano fuit discipulus Simonis Magi & Menandri: turbavit Ecclesiam his hæresibus.

1. Unum esse Patrem ignotum Angelorum conditorem à Judæorum Deo distinctum.

2. Mundum & hominem ab Angelis creatum, qui juxta eum septem numero, imò Judæorum Deum unum ex Angelis fuisse.

3. Angelos corpus hominis formasse, Deum animam in corpus demisisse; Hinc id quod à supernis descendit scil. animam, omnino servari debere, reliquum verò totum hominis quod est ex infernis, perire: Id autem in homine, quod ex supernis descendit post tempora quædam reverti.

4. Formatos ab initio duos homines, unum bonum, alterum malum,
ex

CONTRORSIARUM LIB. II. 127
ex quibus duo sint hominum genera
in mundo, bonum, & malum.

5. Prophetias V. T. non esse à Deo,
sed ab Angelis profectas vel à Sa-
tana.

6. Se missum esse Salvatore[m] à Pa-
tre ex sententiâ virtutum ad destru-
tionem Dei Judæorum, Dæmonum
ac malorum hominum bonos affligentium,
ideoque se venisse ad salutem
credentium.

7. Christum, qui v̄s & primoge-
nitus Dei, revera fuisse ingenum &
incorporeum, nec verè apparuisse in
carne, nec verè crucifixum, sed pro eo
Simone[m] Cyrenæum qui angariatus por-
tavit crucem, & cuius formam acce-
perit Jesus.

8. Resurrectionem negavit.

9. Abstinendum à nuptiis & anima-
tis credidit.

BASILIDES Alexandrinus sub *Hadriano* etiam in *Egypto* hæreses suas
eructavit: Quidam volunt tamen sub
Domitiano concepisse, sub Trajano
prodidisse; sub Hadriano condidisse
sectas.

Errores ejus fuerunt sequentes.

I. Ab ingenito Patre prognatam mentem seu $\nu\epsilon\nu$ à mente $\lambda\acute{o}\gamma\omicron\nu$ à verbo $\Phi\rho\acute{o}\nu\eta\sigma\iota\nu$, a prudentia $\sigma\epsilon\phi\acute{\iota}\alpha\varsigma$ καὶ $\delta\acute{\upsilon}\nu\alpha\mu\iota\nu$, ab his virtutes principes & Angelos primos, à primis Angelis cœlum supremum & alios Angelos, ab his secundum cœlum, iterumque alios Angelos, ficque deinceps, donec per continuatas Angelorum propagines 365. cœli, quorum numerum nomen $\Lambda^{\prime}\beta\rho\acute{\alpha}\xi\alpha\varsigma$ five $\Lambda^{\prime}\beta\rho\alpha\sigma\acute{\alpha}\xi$ habet, formati fuerant: hunc numerum facit quoque $\mu\acute{\iota}\theta\rho\varsigma$ vel $\mu\epsilon\iota\theta\rho\alpha\varsigma$ quod solem designavit.

A - - - 1.	M - - - 40.
β - - - 2.	ε - - - 5.
ρ - - - 100.	ι - - - 10.
ω - - - 1.	θ - - - 9.
ξ - - - 60.	ρ - - - 100.
α - - - 1.	ω - - - 1.
σ - - - 200.	σ - - - 200.
<hr/>	
365.	365.

Quidam voluerunt reperire in eo $\Lambda^{\prime}\beta\rho\acute{\alpha}\xi\alpha\varsigma$ mysterium Trinitatis & crucifixi Salvatoris; Ab, ben, rouach haccodesch, $\sigma\omega\tau\eta\rho\acute{\iota}\alpha\varsigma$ ἀπὸ $\xi\upsilon\lambda\alpha\varsigma$.

2. Ultimi.

2. Ultimi Cœli Angelos inferiora creasse, & terrarum orbem inter se distribuisse.

3. Principem Angelorum esse Deum Judæorum.

4. Legem Judæorum Deo, Prophetias reliquis Angelis tribuebat.

5. Christum missum fuisse, ut credentes ab Angelorum potestate liberaret.

6. In phantasmate venisse, nec à Judæis verè passum, sed ejus locò *Simonem Cyrenæum*, unde fuit vox Basilidis, *qui conficitur Christum crucifixum adhuc servus est, qui autem negaverit, liberatus est.*

7. Negabat carnis resurrectionem.

8. Idolothytis vesci, persecutionis tempore, fidem negare licitum esse, & promiscuæ libidini indulgere.

9. Quinquenne silentium discipulis indicebat.

10. Animas in alia vita peccasse; in hac supplicium pati dicebat.

11. Asserebat fidem homini naturalem esse.

12. Quidam dicunt eos *μετεμύχισθη* credidisse.

utebantur imaginibus ut amuletis.

Carpo-
crates.

CARPOCRATES, seu CARPOCRAS
genere Alexandrinus Philosophus Pla-
tonicus, Pater habitus *Gnosticorum* cum
suis sectatoribus.

1. Philtris arte magicâ curiosè elab-
oratis utebatur.

2. Rejiciebât totum Vetus Testa-
mentum.

3. Christum è Josephi semine pro-
gnatum, justitiâ solùm aliis homi-
nibus prævaluisse.

4. Eos, qui ad perfectionem myste-
riorum, quæ apud ipsos agebantur,
pervenire vellent, turpissima quæ-
que perpetrare debere.

5. Bona & mala, *opinione*, non *ve-
ritate* censerî.

6. Resurrectionem carnis negabat.

7. Mundum ab Angelis conditum.

8. Credidisse dicitur *μετεμψύχων*.

9. Animam Christi, relicto in terra
corpore in cœlum avolasse, sed prius-
quam evolaret anima, omnia nefanda
perpetrasse.

10. Imagines Platonis, Pythagoræ
&c. venerabatur.

11. Uxorum communionem ap-
probabat.

12. Disci-

12. Discipulorum auriculas cautērio quodam signare consueverat.

Huic sectæ addicta *Marcellina*, undē *Marcelliniani*.

Hujus Carpocratis filius & paternæ impietatis hæres fuit *Epiphaneſ*.

ADAMITÆ vel ADAMIANI in conventibus suis Adami nondum lapsi nuditatem imitati sunt, & ejiciebant in culpam aliquam lapsos; nuptias quoque improbabant.

Adami
ta.

Hanc sectam suscitavit in Bohemia Picardus quidam (seculo 15.) se filium Dei vocabat & Adamum.

CAINIANI, CAJANI, CAINI, CAJANISTÆ.

1. Cainum multum venerabantur.
2. Laudabant Esavum, Core, Datan, Abiron, & Sodomitas.
3. In primis Judam summo honore proſequebantur, & hujus Evangelium suppositum promulgabant.
4. Legem à Mose traditam damnabant.
5. Libidinosa quævis perpetrantes, invocabant alicujus Angeli nomen.
6. Transmigrationem admittebant,

& corporum resurrectionem negabant.

7. Statuebant esse quædam peccata quæ Christus sanguine suo purgare non potest.

Quintil-
la.

Huic hæresi addiæta fuit *Quintilla*, quæ, teste Tertulliano, baptismum destruxit; Ex ea orti *Quintiliani*: quid faciebant de sanguine infantis refert *Augustinus* hæres. 27.

Abelitz.

Quidam ad hoc seculum refert *Abelitas*, vel *Abelonios*, vel *Abeloitas*, qui cum uxoribus viuentes continentiam profitebantur.

Sethitz.

SETHITÆ, seu *Sethiani*, *Sethum* dicebant esse *Christum*, Scripturam depravabant, & juxta quosdam negabant resurrectionem.

Ophiani.

OPHIANI vel *Ophita* ita dicti, sive quia ipsam *oφια* serpentem factam esse dixerunt; sive quia serpentem antiquum, ut scientiæ boni & mali authorem Christo prætulerunt; sive quia hunc serpentem Christum arbitrati sint, & serpentem aliquem in spelunca nutritiverunt & venerati sunt, à quo per magicas incantationes evocato oblationes suas sanctificari credebant.

VALEN-

VALENTINUS Philosophus Platonicus de cuius ætate disputatur, & an jam Iohanne vivente suam hæresim diffeminaverit? Creditur sua deliria sperfisse, juxta alios, sub *Hadriano*; juxta alios sub *Antonino Pio* circa an. 140. aut 144. Hygino Episcopo Romano: Additur causam defectionis ab Ecclesia fuisse repulsam Episcopatus.

Errores Valentini & Valentiniarum.

1. Ex Scripturis veritatem hauriri non posse stantiebant ab his qui traditiones nescirent.

2. Dicitis Scripturæ abutebantur, & multa improbabant.

3. Libros quosdam Apocryphos habebant, quorum spectant *Psalmi Valentini*.

4. Esse triginta Æonas putabant quos tanquam Deos successive genitos somniabant: Ex conjugio βᾶθυσ Profundi cum Σιγᾶ Silentio, processisse intellectum & veritatem Νῆν ἢ ἀληθειαν, ex quibus progenerati ὀκτώ Æones: mentem rursus & veritatem coeuntes, λόγος ἢ ζωὴ verbum produxisse, & vitam; & ex hac συζυγία natos decem

Æonas: Ex istorum συζυγία genitos ἀνθρώπων ἢ ἐκκλησίαν, ex quā συζυγία natos duodecim Æonas, qui collecti faciunt XXX. Ex tricesimo Æone nata cœlum, terram, mare, vel Angelos malos à quibus mundus factus sit.

5. Triplex hominum genus esse πνευματικὸς, σαρκικὸς, ψυχικὸς.

6. Πνδμωτικὸς habere animam naturâ bonam, eamque tam perfectam, ut omnes judicare, & à nemine judicari possit, omniaque scelera perpetrare queat; hos perire & peccare non posse: Talem fuisse *Seihum*.

Ψυχικῶ seu *animali* bona opera necessaria esse, talem fuisse *Abelem*.

Hylicum seu *Choicum*, seu σαρκικὸν perire, talem fuisse *Cainum*,

7. Accusantur credidisse *Valentini* Deum *corporeum* & duo principia.

8. Ex *Valentinianis* quidam dicebant Christum corpus cœleste habuisse, quod per *Mariz* uterum, velut aqua per canalem, nihil de ejus substantiâ assumens, transmeaverit: alii

CONTROVERSIARUM LIB. II. 135
ex Josepho & Mariâ natum.

9. Christi divinam naturam ex
Æonibus prodiisse, singulis sua con-
ferentibus, accusantur credidisse.

10. Resurrectionem negabant ma-
ximè imperfectorum.

11. Iustificationem fieri per singu-
larem quam jactabant cognitionem.

12. Baptizasse dicuntur in nomi-
ne *Patris* omnium ignoti, in *veritate*
matre omnium, in *Iesu*, qui descendit
in unionem, redemptionem, pote-
statum communionem.

13. Aiunt ita celebratam ab iis
Cœnam: Infundebatur à Marco præ-
cipuo Valentini comite vinum in
poculum, quod rubicundum arte ma-
gica fiebat, id quod explicabant,
quasi de cœlo sanguis in poculum
distillasset. Poculum hoc modo con-
secratum certis precibus traditum
erat mulieribus præsentibus, ut ipsæ
super illud preces funderent.

14. In conventibus suis barbaras
voces adhibebant, ut stupori ef-
fent.

Sectatores Valentini fuerunt,

Ptolomæus undè *Ptolemiani*: Iste hoc
habuisse

*Ptole-
mæus,*

habuisse peculiare dicitur, quod docuerit Deum unum & eundem, cum aliquid emittit *Patrem* vocari: cum vera dicit, *veritatem*; cum se manifestat, *hominem*.

Secundus.

Secundus unde *Secundiani*, ab aliis *Sephantiani*.

Heraclon, undè *Heracleonita*, qui credebat.

1. Duo esse principia, hominem esse primum, quem *ἄδων* vocavit, nec matrem nec feminam: Ex hoc existere matrem universonum quam modo *σὺλῶ*, modò *ἀληθείαν* appellavit. Ex hac esse secundam matrem *ἡβηη*.

2. In homine statuebat tres partes, *corpus, animam, & aliud quid* quod post mortem altius quàm ipsæ animæ, volat.

3. Nihil baptizatis obesse peccata.

4. Christum habere corpus imperfectum, cum agnus Dei appellatur, & eos qui adorant Deum in spiritu & veritate esse ejusdem cum Deo substantiæ.

5. Oleum & unguentum capitibus morientium adsperebant, & unctioni

unctioni superstitiosas invocationes addebant, de quibus *Epiphanius* hæref. 16.

Marcus à quo *Marcia* seu *Marcus* *Marcus* *cosii*.

1. Ille seducere conabatur omnes feminas.

2. Præstigiis suis videbatur vinum Eucharisticum in sanguinem permurare.

3. In cæteris sequebatur *Valentinum* & alios

Colorbasus undè *Colorbasiani*.

Colorbasus.

1. Præter alia somnia, Christum in carnis [substantia] venisse inficiabatur.

2. Vitam omnium hominum & generationem in septem sideribus consistere affirmabat.

3. In numeris & literarum elementis varia mysteria quærebat.

Florinus Eccl. Rom. Presbyter.

Florinus.

Credidit Deum esse authorem mali, aut potius fortè duo principia admittit, unum Deum boni, alterum mali authorem, ut quidam dixerunt; vocatur alibi *Florianus*.

Æones Valentini admittebat.

Blastum comitem habuit.

Bardesanes

Barde-
fanes.

Bardefanes fuit etiam sectator *Valentini*.

1. Dicitur negasse Diabolum à Deo creatum.

2. Filium Dei carnem humanam assumpsisse, & corpus resurgere, inficiatus dicitur quoque.

Cerdon coævus *Valentini* credebatur.

1. Duo principia, duos Deos asseruit sibi adversos, & à se independentes, unum bonum, alterum malum, hunc authorem mundi, Legis & Prophetarum, illum Patrem Jesu Christi, eumque bonum ac iustum.

2. Dicebat Vetus Testamentum idè à Deo malo profectum, quod interdixisset esu arboris scientiæ boni & mali; quòd prohibuisset esum arboris vitæ, quòd immiserit diluvium, & excidio Sodomæ & delerione Canaanæorum suam crudelitatem prodiderit; quòd legem hanc dederit, dentem pro dente &c. Aliaque carpebat in libris V. T.

3. Recipiebat Evangelium Lucae, sed

CONTROVERSIARUM LIB. II. - 139
sed non totum, & quasdam Epistolas
Pauli.

4. Christum non esse natum ex
Maria, nec omninò natum, neque
habuisse carnem: In phantasmate pas-
sum. Venisse ex supernis, ex igno-
to Patre ad reprobationem factoris
mundi.

5. Resurrectionem negabat.

Marcion natione Ponticus, Sinope
oriundus, qui ob stuprum illatum
virgini, & severiorem disciplinam à
Patre. Episcopo in eum exercitam,
Romam secessit: Eum primogeni-
tum satanæ vocabat *Polycarpus*.

Marcion
circa an.
160.

1. Rejjiciebat totum Vetus Testa-
mentum, solumque Lucæ Evange-
lium, & quidem mutilatum, recipiebat;
non omnes Pauli Epistolas, imò nec
integras admittebat.

2. Duos Deos fingebat, unum ma-
lum, cui mundi creationem & legem
tribuebat, alterum bonum. Sunt qui
dicunt credidisse *tres æquum, bonum &
malum*.

3. Triginta Æones Valentini co-
luit.

4. Christum *docentem* & in phantas-
mate

mate apparuisse dicebat.

5. Dicunt admisisse duos Christos, alium qui Tiberianis temporibus à Deo quondam ignoto revelatus sit in salutem omnium gentium; alium, qui à Deo Creatore in restitutionem Judæorum sit destinatus, quandoque venturus.

6. Conjugium & liberorum procreationem impugnabat, virginitatem & continentiam prædicabat.

7. *Cainum, Sodomitas, Egyptios*, impiosque Gentiles à Christo ad inferos descendente salvatos: *Abelam* verò, *Enochum, Noam*, & alios justos in inferno relictos.

8. Dicitur à quibusdam negasse resurrectionem mortuorum.

9. Vivos sub lecto occultatos pro mortuis baptizasse dicitur à nonnullis; ab aliis negatur.

10. Baptismum bis vel ter iterandum credebatur.

11. Animas rationales esse *θεομορφίας* substantiæ divinæ, quidam credidisse accusarunt.

12. *Μετεμψύχασιν* credidisse dicitur.

13. Baptismum

13. Baptismum à mulieribus administratum permisisse.

14. Sabbatho jejunasse dicitur.

Discipuli Marcionis fuerunt.

Lucanus seu *Lucianus*, qui inter alia ^{Lucianus} credidit neque animam, neque carnem, sed tertium quid resurrecturum.

Apelles, unde *Apelliani*, vel *Apellita*, &c. qui ob stuprum commissum Marcionis scholâ ejectus, & cum *Philumena* fœmina impurissima, cujus prophetias promulgabat, infame commercium habuit.

1. Legem & Prophetas repudiavit.

2. Deum bonum alium Deum fecisse; hunc factum Deum, omnia creasse. Evasisse autem non bonum, & quæ ab ipso facta sunt non benè facta, sed secundum ipsius malam mentem creata esse.

3. Christum descendantem è superioribus partibus, ipso descensu sibi fidream carnem & aëream contexuisse, & hoc corpus in sua ascensione ad sua principia rediisse.

4. Deum bonum non curare ea quæ

quæ in hoc mundo facta sunt.

5. Resurrectionem corporum negavit.

Gnostici

Gnostici, ex Simonis, Menandri, Nicolaitarum, Saturnini, Basilidis, Carpocratis, Valentini Schola prodierunt.

Quidam volunt, jam tempore Apostolorum extitisse & alludere ad hoc Paulum I. Tim. VI. 20. cum loquitur *ἠκούσῃς τῆς ψευδοῦς γυναικὸς*, de quibus videndus *Hammondus* in varia loca Scripturæ: Alii seriùs extitisse dicunt.

Barbo-
tiani.

Dicuntur *Borboriani* seu *Borborita*, *ὄνομα τῆς βορβορῆς*, seu à lecto impuritatis, cui se totos immerferunt. Vocati *Barbeliota* à cœlesti quadam virtute; quam *Barbeloth* vocarunt, *Coddiani* à *Codda*, quæ apud Syros idem est ac *Paropsis*, quòd nemo cum illis cibo uti posset, vel à *Chad Solus*, quia soli viverent: Aliis nominibus quoque vocabantur.

1. Habebant libros Apocryphos nugis refertos, ut librum dictum *Noriam* à *Noria* Noë Coniuge: Poëma quod perfectionis Evangelium vocabant

CONTROVERSIARUM LIB. II. 143
vocabant; libros Sethi, Revelationes
Adami &c.

2. Deum duplicem, bonum & ma-
lum fingebant.

3. Christum de Maria natum nega-
bant, & specie tenus tantum carnem
suscepisse dicebant.

4. Mundi hujus præsidem non esse
Deum, sed eum qui habeat effigiem
Draconis, à quo absorbeantur om-
nes eorum animæ, qui cognitione
quam jaçtabant hi hæretici, hoc est
turpissimarum actionum complemen-
to, destituti sunt; & rursus in hunc
mundum per caudam detorqueantur,
& hinc in porcos & alia animalia, ita
ut per ipsa rursus sursum ferantur.

5. Naturam animarum humana-
rum dixerunt esse mortalem, & eam-
dem animam, & in animalibus, & in
feris, & in piscibus, & in serpenti-
bus ac hominibus qui in pane,
oleribus, fructibus ac arboribus esse
insitam.

6. Ebrietatem licitam esse dice-
bant, & omnibus promiscuis libi-
dinibus se dedebant, quas describere
puderet.

Hermo-

Hermogenes dicebat materiam esse Deo coæternam, peccatum ex materiæ vitio necessariò ortum esse: Polygamus erat & Pictor: de eo dicebat Tertullianus, *nubit assidue, pingit illicite*: Accusatur rursus credidisse corpus Christi ab ascensione in sole depositum.

Docete

Doceta seu *Docita* qui Christum corpus phantasticum assumpsisse dicebantur; nomen *Docetarium* ante Serapionem apud Eusebium 1.6.c.12. hist. & Clem. Alexand. 1.7. Stromat. nemo usurpavit: sed ipse error natus Apostolico ævo: ad hoc quidam referunt verba I. Joh. IV. 3.

Quidam volunt etiam eos dictos *Phantasiocetas*, *Phantasiastas*, *Antropomorphos*.

Inter eos fuerunt,

Scythianus.

Scythianus, qui sub initium secundi seculi negavit Christum in carne, & vero corpore venisse, Ille fuit Magnetis antecessor. *Marcianus* & *Marcianita*.

Marcianus.

Iulius Cassianus, quem τὸν τῆς δοκίμως ἑξάρχον vocat Clem. Alexand. 1. 3. Strom.

Hemarita

Hamarite creduntur ita dicti, vel Hamarite.
quia sanguinis, est potuere se
polluebant, vel quia humano san-
guine in mysteriis suis uteban-
tur.

Melitonii à Melitone quodam ima- Melito-
ginem Dei in corpore querebant, nii.
unde videntur Deum credidisse cor-
poreum.

Tatianus Syrus, Justini Martyris dis- Tatia-
cipulus dicitur. nus.

1. *Æones* invisibiles commentus est,
ut *Valentinus*.

2. Matrimonium esse corruptio-
nem & fornicationem ex Galat.
VI. 8. malè colligebat.

3. Legem alterius Dei esse putasse
dicitur.

4. Adamum à Deo damnatum, nec
vitæ æternæ consortem.

5. Carnium & animatorum esum
respuebat.

6. Veritatem humanæ naturæ in
Christo negavit.

7. Dicitur quoque prohibuisse vi-
num.

8. In sacris mysteriis aquam ad-
hibuit.

G

A *Tatiana*

A *Tatiano* exorti *Encratistae* vel *Encratista*.

1. Docebant non esse contrahendum matrimonium.

2. Abstinendum esse ab esu animalium dicebant.

3. Negabant primi hominis salutem.

4. Accusantur plura principia constituisse, & inter ea Diabolum constituisse.

5. Accusantur etiam multa acta apocrypha *Andrea*, *Johannis*, *Thoma*, habuisse.

6. Quia in mysteriis aqua utebantur, ab ista aqua *hydroparastase* dicti sunt, ut & *aquarii*.

SEVERIANI à Severo; Isti affines *Tatiani* ob vini & conjugii detestationem.

1. Legem & Prophetas cum Evangeliiis admittebant, quamvis hoc neget *Epiphanius*.

2. *Pauli* Epistolas, & Acta Apostolica repudiabant.

3. Mundi originem quibusdam potestatibus & principiis tribuebant.

4. Vitem à serpente per caelestem virtutem

Hydroparastase, aquarii.
Severiani.

CONTROVERSIARUM LIB. II. 147
virtutem in terram dejecto, & cum
terra congresso natam, indeque sinuo-
sos vitium flexus, serpentum spiras
imitari.

5. Mulierem satanz opus esse, &
eos qui matrimonium contrahunt
opus Diaboli perficere.

6. Hominis superiorem partem à
Deo conditam, inferiorem à mala
potestate.

7. Resurrectionem carnis negare
creduntur.

APOTACTICI seu APOTACTICÆ <sup>Apota-
ctici.</sup>
ita dicti, quòd possessioni rerum pro-
prium renuntiarent, & eos qui id
nolebant facere ex sua excluderent
communione.

Conjugium quoque averfabantur.

Vocabantur & *Apostolici*, quamvis
Apostolis dissimiles.

Lapsos recipere nolebant.

MONTANUS (unde Montanistæ) Phryx <sup>Monta-
nus.</sup>
natione aut Mylius potius, ex
Myfiæ oppido ignobili *Arduba*, vel
etiam *Pepuza*; hinc Montani sectato-
res dicti *Phryges*, *Cataphryges*, *Pepu-
ziani*.

1. Accusatur ab *Hieronymo* credi-
disse

disse unam esse tantum in Divinitate personam; Deum cum per Moseum & Prophetas mundum salvare non potuisset, corpus sumpsisse de virgine & mortem obiisse, & quia ne sic quidem mundum salvare potuerit per Spiritum S. in *Montanum* descendisse: At ex Tertulliano Montanista, qui Trinitatem credidit, patet falso accusari *Montanum*.

2. Non est verisimile quoque Montanum se Paracletum & Spiritum esse jactasse, quamvis de hoc accusetur, & quamvis sectatores ejus eum crediderint peculiariter afflatum à Spiritu sancto.

3. Nolebat Ecclesiam pacem indulgere adulteris, homicidis & idololatriis, quamvis Deum condonare posse non negaret.

4. Ciborum defectum habendum esse statuebat, & varia jejuna, tanquam necessaria, certis legibus adstringebant, & Xerophagias observabant *Montanista*.

Hieronymus dicit eos in anno tres fecisse quadragesimas.

5. Secundas nuptias damnabant.

6. Fu-

6. Fugam in persecutione esse illicitam dicebant, nec persecutionem pretio redimendam esse.

7. Erant apud eos *Patriarcha*, & apud eos mulieres verbum prædicabant & administrabant sacramenta.

8. Multas visiones & prophetias jactabant.

9. Multa ipsis imputata, ut incestuosi concubitus, & sacramenti Eucharistiæ confectio, ex anniculi infantis sanguine, quæ videntur esse fabulæ.

10. Socias sibi adjunxit *Montanus* mulierculas, *Priscam* vel *Priscillam* & *Maximillam*.

11. Inter Montani sectatores numerantur *Theodorus* quidam, *Themison*, *Alexander*, *Alcibiades*, *Miltiades*, *Æschines*, *Proclus*, *Tertullianus*.

Sectatores Montani.

12. Creduntur sibyllina oracula ex Montani officina orta.

13. Montani partibus addictus creditur Author actuum *Perpetua* & *felicis*.

TASCODRUGOS VEL TASCODRUGITAS quidam referunt ad Montanistas; ita dictos, quod inter orandum indicem

Tascodruga.

manus digitum naso imponerent, à τὰ κρινὸς quod nomen ipsorum lingua *paxillum* significat, & ἰσχυρὸς quod rostrum seu nasum significat: Dicti sunt ab aliis *Ascodrugita*, *Ascodrusti*, alii tamen hos ab illis distinguunt; creduntur autem *Passalorinchita*, vel *Pattalorinchita* iidem planè cum *Tasco-drugitis* ita dicti, quod silentii studio digitum naribus vel labiis imposuerint, undè potius deberent dici *Dactylorinchita*.

Montanistarum sectis adjunguntur quoque *Artotyrita* quod ἄρτον καὶ τὸ πῶν *panem & caseum* in mysteriis suis adhiberent.

Alogi.

ALOGI seu ALOGIANI dicti, qui λόγον à Johanne prædicatum rejiciebant, eaque de causa etiam Johannis Evangelium unà cum Apocalypsi repudiabant.

Negabant divinitatem Christi.

Theodorus.

Hujus sectæ instaurator fuit THEODOTUS Coriarius, qui Victore urbis Episcopo in Christum blasphemavit.

1. Aseruit Christum esse nudum hominem, & ob id à Victore est excommunicatus.

2. Accu-

2. Accusatur à *Clemente Alexandrino* credidisse Filium Dei, & Angelos materiales esse.

3. Sexus differentiam in Angelis dari.

4. Animas & Dæmones corporales esse.

5. Ipsi Jesu redemptione opus fuisse, quam columbæ post baptismum immisæ beneficio obtinuerit.

6. Deum Patrem in Christo patiente passum fuisse.

7. A Christo ante passionem animam divinam & spiritualem, quam à materiali distinguit, recessisse.

8. Astra fatum rebus inducere.

THEODOTUS TRAPEZITA crederet Melchisedechum cœlestem quamdam virtutem & Christo superiorem esse; Christum pro hominibus, Melchisedechum pro Angelis intercedere.

Theo-
dotus
trapezi-
ta.

Hujus sectæ dicti *Melchisedechiani*.

Melchi-
sede-
chiani.

ARTEMON seu ARTEMAS discipulus *Theodori Coriarii* quoque divinitatem Christi impugnavit; creditur ille sustulisse locum 1. Joh. V. 7.

Arte-
mon.

HERMIANI, dicti ab *Hermia*, accusantur credidisse cum Hermogene, de

Hermia-
ni.

quo supra, materiam esse Deo coæternam, ut & quòd Christi ascendentis corpus in sole depositum fuerit, qui error tribuitur quoque *Hermogeni*.

Noëtus. Noëtus sub *M. Antonino* & *L. Vero* sparfit venenum in Asia; ille dixit, se esse Mosè & fratrem vocabat Aaronem, unamque statuit personam.

Praxæas. Ejus discipulus PRAXÆAS à quo *Praxæani* & ob Patris passionem *Patripassiani*. Ille putabat eandem esse hypostasim Patris, Filii & Spiritus sancti.

Primus usus est voce *ἰσοπαροῦς*.

Antitacæ. ANTITACÆ, qui Dei ordinationibus se opponebant, dicebant.

I. Quod Deus quidem Pater universorum noster sit naturâ, & omnia quæ fecit bona sint, unus autem quispiam ex iis qui ab ipso facti sint, Zizania seminaverit, & malorum naturam generaverit, quibus aiebant & nos implicavit, & Patris adversarios effecit.

Peratæ. PERATÆ, à regione in qua versati sunt ita dicti, tres mundi sectiones faciebant.

I. Sectionem *Trinitatem* appellabant, eamque vocabant bonum perfectum, magnitudinem paternam: *secundam*, potestatum infinitarum multitudinem: *tertiam*, specialem. I. dicebant *ingenitam*, & nominabant tres Deos, tres sermones, tres mentes, tres homines.

E superis, temporibus Herodis descendisse hominem quemdam triplicis naturæ, trium corporum & triplicis potestatis, Christum nomine, & pertransisse mundum & ingenitum & per se genitum, & in hunc mundum in quo sumus, pervenisse, & ingenitum quidem mundum non minus ac *αυτογενῆ*, seu per se genitum servandos dicebant, peritulum verò mundum quem *specialem* dicebant.

HELCSAITÆ dicti à quodam *Elxai* quem Epiphanius sub Trajani imperio vixisse dicit. Helcsaitæ.

Illi rejiciebant Apostoli Pauli scripta.

Negationem fidei, quæ ore fit, licitam statuebant.

CAPUT III.

Secul. III.

Præter hæreses natas superioribus seculis.

Gnosticorum,

Helcesaitarum, quibus imputatur quoque præter Deum unum, duas feminas adorasse, aquam veneratos esse instar Numinis, Spiritum Sanctum finxisse specie muliebri, tanquam sororem Christi, incantationibus & demonum invocationibus usos esse.

Præter has & alias hæreses nominantur quoque.

Beryllus. 1. *Berylli* Bostrorum in Arabia Episcopi de Christo non præexistente antequam inter homines versaretur; qui ab *Origene* ad meliorem frugem revocatus fuit.

Nepos. 2. *Nepotis* Ægyptii Episcopi, undè *Nepotiani*, qui *Chiliasæ* dicti sunt, vel *Millenarii*, qui statuerunt Regnum Christi in his terris per mille annos duraturum in variis corporeis volupt-

voluptatibus: Ajunt quoque eos Prophetas & Apostolos rejecisse. Eorum signifer dictus *Coracion*, de quo *Dionysius* apud Eusebium.

3. *Sabellii* *Asiæ Pentapolitani*, seu *Sabellius* ex *Lybia Cyrenaica*, undè *Sabelliani* qui dicuntur *Noëtiani*, à Noëto præceptore *Sabellii*, *Praxeani* à *Praxea*, *Hermogeniani* ab *Hermogene*, *Monarchici*, & à *Prudentio Unionite*.

Sabellius autem Personas Trinitatis tria esse nomina, & unam tantum esse in Deo personam: Deum *Patrem* in cœlis appellari, in *Terris Filium*, in creaturis quatenus vim suam in iis exerit, *Spiritum Sanctum*. Patrem sub Filii notione natum esse ex *Virgine*, & passum, undè *Patripassiani*: Undè quidam vir *Doctus* eos comparat *Ethnicis*, qui dicebant *Apollinem* in cœlis *solem*, in terris *Liberum Patrem*, in inferis *Apollinem*.

4. *Pauli Samosatani* Episcopi *Antiocheni*: Ille cum *Artemone* Christum dicebat nudum fuisse hominem, non Deum, ante nativitatem ex *Maria Virgine* non extitisse; dictum *Filium Dei* & Deum propter divinas & cœlestes

lestes dotes quibus instructus fuit, λόγος appellatum quasi Dei ad nos oratorem: Divinum Christo cultum negabat, Psalmos in honorem Christi cani solitos prohibebat. Baptismum non administrabat in nomine Christi; hinc illius discipuli iterum baptizari decernuntur Can. Nicænae Syn. XIX. sub *Paulianistarum* nomine, *Philastrinus* dicit eum circumcisionem docuisse.

Mani-
chæi.

5. *Manicheorum*, ab Authore hæreseos dictorum: Author primùm fuit *Scythianus* Saracenus mercator professione, qui revelationes à Deo perfectas finxit; cujus discipulus *Budda*, aliàs *Terebinthus* nomine cujus libri in servum quemdam *Cubricum* nomine Persam incidere: Hæc *Cubricus Manis* vel *Manetis* nomen adoptavit, unde *Manichæi*.

Errores,

1. Duo principia contraria & cœterna admittebant, Deum & materiam, Lucem & tenebras, alterum boni Authorem, alterum mali, illum N. T. hunc Veteris.

2. Vetus Testamentum repudiabant.

3. Se

3. Se Paracletum à Christo missum dicebat *Manes*.

4. Christum apparuisse hominem, non fuisse, nec passum.

5. Bonum & malum esse substantias.

6. Mundum, carnem, Magistratum, peccatum à Deo malo profecta.

7. Peccati & concupiscentiæ carnalis absolutam esse necessitatem, ad id impellente Deo malo.

8. Illicitas esse nuptias, Bellum, carnes, ova, lac, vinum, quod illis erat *fel Damonis*, dicebant.

9. Eucharistiam sub una specie administrabant, & semine humano adspergebant.

10. Solem esse Christum, undè in hujus cruce sol defecit.

11. Solem, Lunam, Aërem esse sedem Trinitatis, & navigia quibus defunctorum animæ ad lucem transferuntur.

12. Accusantur nullam resurrectionem corporum credidisse.

13. Animas bonas esse particulam divinæ naturæ, si non ipsum Deum.

14. Fertur iste Manes habuisse XII. discipulos; LXXII. Episcopos ad imitationem XII. Apostolorum & LXXII. Discipulorum Christi.

15. Electos ab *Auditoribus* & plebe distinguebant: In postremis, imprimis matrimonio conjunctis nondum esse purgatam mali substantiam asserbat.

16. Baptisimum aquæ, ut inutilem respuebat.

17. Animas *auditorum* dicebat converti in animas *electorum*, & sic purgatas redire ad Deum: Reliquorum animas redire in corpora pecudum, & in arbores; undè plantas & arbores, vivere docuit, & Agricolas homicidas dicebat.

Novatus
Novat-
tianus. 6. *Novati* Presbyteri Carthaginen-
sis & *Novatiani* Romani Præsbyteri,
unde *Novatiani*, qui & *Cathari* dice-
bantur.

1. Illi lapsis, qui religionem Christianam abnegaverant, ut ut pœnitentibus, veniam denegabant.

2. Se solos esse veram Ecclesiam.

3. Nuptias secundas post baptismum damnabant.

CAPUT

CAPUT IV.

Secul. IV.

Hereses hoc seculo natae sunt, I. *Arii* Alexandrinae Ecclesiae Arius. praesbyteri, undè *Ariani*. Iste *Arius* aiebat Christum Deum dici, sed minorem Patre, esse creatum ἐκ μὴ ὄντων vel ἐξ ἢκ ὄντων unde *Exomcontionum* nomen; Deum factum voluntate Patris, nec naturâ, sed adoptione Dei filium. Per eum, ut instrumentum, Patrem omnia condidisse. Aliam esse essentiam Filii ab essentia Patris.

Dicitur quoque credidisse Spiritum S. esse creaturam Filii, ab eo genitam & creatam, dignitate inferiorem Patre ac Filio cooperantem in creatione.

Qui ex schola *Arii* prodierunt, in diversas factiones divisi sunt.

Alii dicti purè *Ariani* & *Anomaei* Aetius. Eunomius. qui Filium per omnia Patri ἀνόμοιον, Eunomius. ἐτεροτον statuerent; Eorum fuit ca-
put *Aetius*, Antiochenae Ecclesiae
Dia-

Diaconus, dictus *Artheus*, Magister *Eunomii*, undè *Aëriani*, *Eunomiani*.

Semiariani.

Alii dicebantur *Semiariani*, qui asserabant Filium similem substantiâ, non verò ὁμοῦσιον: Capita fuere *Basilium Ancyranus*, *Eustathius Sebastiensis*, &c.

Alii Filium asserabant simpliciter ὁμοῦσιον Patri, non addendo similem in omnibus aut similem ἕστια, sed similem θελήσει, voluntate, at ἐπεὶ ὁμοῦσιον

Acacius. revera: Horum caput *Acacius Cæsareæ* in Palestina post *Eusebium* Episcopus, idemque præsens in synodo Seleuciesi *Isauriæ* a. 359. cujus formulam exhibet *Socrates*: Postea tamen resipuisse fertur, & cum Catholicis subscripsisse Synodo Antiochenæ a 363.

Alii, rejectis omnibus illis vocibus ὁμοῦσιον, ὁμοιωσιον, ὁμοουσιον dicebant Patrem esse majorem Filio honore, dignitate, Deitate, ἕλρον servum Patris.

Adversus Arium Concilium Nicænum a. 325.

Photius. II. *Photii* Syrmienensis in Illyrico Episcopi, qui dicebat Christum hominem tantum esse, initium ex Mariâ habuisse, *Spiritum S.* neque Deum neque

CONTROVERSIARUM LIB. II. 162
neque personam esse S. Trinitatis: vocabat *extensionem extensionis*. Cæterum *Sabellii* sententiam sequebatur, unam scilicet esse personam, damnatus in Synodis *Anriochenâ* a. 345. & *Mediolanensi* 347. &c.

III. *Apollinaris* Patris & Filii Laodicea Syriae oriundi qui dicebant. Apollinaris.

1. Spiritum S. Magnum; Filium, Majorem; Patrem, maximum.

2. Christum assumpsisse carnem, sed sine anima humana, saltem sine mente, hujus autem loco fuisse Divinitatem.

3. *Quidam* dicunt credidisse carnem Christi consubstantialem esse Divinitati, minimè ex substantiâ Virginis efformatam.

Alii aiunt fuisse *Sabellianum*; credidisse millenarium regnum, & animas produci ab anima parentum.

IV. *Macedonii* Pat. Constantino-Macedonius.
politani, undè *Macedoniani*: Dicebant *Spiritum* S. non esse Deum, vel personam divinam, aut habere eum propriam substantiam: Asserebant esse tantum vim creatam seu creaturam ministrantem filio, sicut Angeli, & cu-
jus

ius singulæ creaturæ participes essent, seu qui spiritus omnibus inesset divi- sione sui in infinitum; adversus eum, Concilium Constantin. sub Theodosio M. a. 381.

Audius
Audiani

V. Audii vel Audæi cujusdam Mo- nachi Syri, undè sectatores *Audiani* vel *Antropomorphita*.

1. Deo tribuebant membra huma- na, formam humanam.

Antro-
pomor-
phita.

2. Cum Judæis & quatuordecima- nis Pascha celebrabant.

3. Communionem Ecclesiæ vita- bant specie sanctitatis, ne commu- nicarent cum sceleratoribus, & qui cum mulieribus cohabitarent.

4. Juebant unumquemque pecca- ta sua confiteri, transeundo inter li- bros sacros utrimque dispositos.

5. Non credebant Deum condi- disse ignem & aquam.

Priscil-
lianus.

VI. *Priscilliani* Hispani Abilæ Epi- scopi Gratiano & Theodosio impe- rantibus, Damaso urbis Episcopo, qui.

1. Cum Manichæis duo principia, duos Deos, bonum & malum statue- bat.

2. Cre-

2. Creditur recoxisse errores Sabellii.

3. Probabat perjurium & mendacium tempore persecutionis.

4. Item fatum Astrologicum; singulaque membra ab Astris regi putabat, caput ab Ariete, cervicem à Tauro, &c.

5. Abſtinentiam à carnibus, tanquam immundis, exigebat.

6. Myſteria occultabat magno ſtudio, præterquam ſœminis mulierculis: hinc à ſuis ſecretum ſtipulabatur, ut à Gnoſticis.

ſura, perjura, ſecretum prodere noli.

7. Apud Priscilliani ſectatores ſœminæ docendi partes uſurpabant & Laici.

8. Conjugium averſabantur & divortia ſuadebant.

9. Dicebant animas humanas ejuſdem naturæ & ſubſtantiæ, cujus eſt Deus, ad agonem quemdam ſpontaneum in terris exercendum per 7. Coelos, & per quosdam gradatim deſcendere principatus, & in malignum principem incurrere.

VII. *Donati & Donatiſtarum* quo-Donatus
rum

164 BREVIS SYLLABUS
rum schisma notissimum.

1. Ecclesiam constare ex solis perfectis dicebant, quales suos censebant.

2. Nullibi in orbe terrarum esse, præterquam in Africa apud Donatistas.

3. Rebaptizandos esse, qui ad se à Catholicis transfrent.

Archontici.

VIII. *Archonticorum* in Palæstina, & in Armenia ita dictorum, quod *Principibus* (qui Græcè ἀρχοντες dicti) secundariis Diis & ipsorum Angelorum Patribus ex Matre Photenia, h. e. luce, creationem hujus mundi tribuerunt.

Illi Deum Patrem Trinitatis Patrem esse dicebant.

2. Negabant resurrectionem.

3. Ad exemplum *Heracleonitarum* capitibus mortuorum oleum & aquam cum quorundam verborum demurmuratione, infundebant, dicebantque sic fore invisibiles.

4. Sacramenta abrogaverant, & quia vasa sacramentis destinata frangebant, vocabantur ἀσχοδρίπται vel ἀσχοδρίπται.

5. Dia-

5. Diabolum ex Eva Cainum & Abelem genuisse dicebant.

IX. *Luciferianorum* à Lucifero Episcopo Caralitano vel Caralensi in *Sardinia*. Luciferiani.

Illi pœnitentiam Clericis lapsis denegabant, eosque propterea, si in hæresim incidissent, quamvis postea resipiscerent, nunquam munere Ecclesiastico iterum admovendos putabant.

Accusantur præterea credidisse universum mundum Diaboli opus esse, animamque esse substantiam corpoream.

X. *Messalianorum* qui dicuntur, & *Euchita*, *Adelphiani*, *Sataniani*, *Martyriani*, *Pfalliani*, *Enthusiasta* qui docuerunt, Messaliani.
Euchitæ

1. Semper esse orandum.

2. Accusantur credidisse Deum esse corporeum, cum Antropomorphitis, & unam esse personam cum Sabellianis, ac perjurium celandæ religionis causa esse licitum.

3. Se solos perfectos esse dicebant, ideoque se spirituales vocabant.

XI. *Helvidii Auxensii Ariani* Episcopi. Helvidius.

scopi discipuli, à quo dicti sunt *Helvidiani*, qui à dogmate dicti sunt *Antidico Marianita*, qui Mariam post Christum natum viro fuisse commixtam afferebant.

Collyridiani.

XII. *Collyridianorum* dictorum αἰὼς τῆς κολλυρίδος, id est tortâ panis, aut tortili placentæ genere.

Mulieres enim stato quodam anni tempore, currum vel fellam quadratam adornantes, expanso super ipsas linteo, inde tortas & placentas promentes, easdem Virgini in sella curuli sedenti, in honorem Mariæ offerebant.

C A P U T V.

Secul. V.

Pelagius **H**Æreses hujus seculi sunt,
 1. *Pelagii & Pelagianorum*: *Pelagius* Morgan dictus Anglo-Britannus, professione Monachus, habuit sectatorem, socium & adiutorem *Cælestium* natione *Scotum* vel *Hybernum*, *Julianum*, Apulium, Episcopum *Celanensem*

lanensem - vel *Eclanensem*.

Prævisse dicitur *Origenes*; dein *Ruffinus* Aquileiensis Presbyter, *Palladius* & tempus hæreseos ortæ, fuit circa a. 405.

Errores fuerunt,

1. Peccatum Adami ipsum solum læsisse, & non genus humanum.

2. Generari quemvis in eo statu in quo Adam fuit ante lapsum, nulloque esse peccatum originale.

3. Adamum fuisse naturæ & conditione mortalem, etiã ante lapsum, moriturum eundem fuisse, etiã si non peccasset, nec mortem ex peccato derivari, sed ex naturæ necessitate.

4. Integras esse hominis vires ad principium boni operis, ad progressum & ad perseverantiam in eo; & quoad velle bonum, & quoad perficere; hinc à Deo esse, quod homines simus; à nobis, quod iusti.

5. Tres esse salutis vias, per legem naturæ per legem Mosis, & per legem Christi.

6. Gentilium opera fuisse verè bona, & Deo accepta, licet edita sine gratiæ adiutorio.

7. Dari

7. Dari perfectionem iustorum hac vita, vel *actualem*, ut non inò peccent, qualis *Abel* sub E naturæ, saltem non peccent post ptissimi gratiã, ut *Paulus* vel *pbilem* ut sine peccato esse queant.

8. Gratiã cum viribus nat primò confundebat *Pelagius*, de extendit ad externam divinæ le doctrinam, ut sonat in Evangelio.

9. Gratiã internam & super turalem nullam dari præter rat nalem voluntatem, & possibilitat naturæ, cui adjecit postea gratiã illuminantem voluntatem & ex plum Christi.

10. Justificari nos propriis vir tibus, conatibus & merito bonæ v luntatis, etiam per opera solius na ræ viribus præstita sine gratiã Ch sti, aut sine virtute Spiritus sancti.

11. Causam prædestinationis gratiã & ad gloriam, esse prævis nem bonorum operum, & perse rantiam in ipsis ex recto liberi ar trii usu; excepta gratia Apосто tûs in Apostolis.

12. Illicitum esse juramentum.

13. Divites baptizatos, nisi omnibus renuncient, non posse ingredi in regnum cœlorum.

II. *Semipelagianorum* sive *Massiliensium*, quia *Massiliæ* primùm exorti sunt, circa an. 430. quorum Dux fuit *Cassianus* primùm Monachus, postea *Diaconus* Constantino polli ordinatus, qui *Massiliam* venit.

Semipelagiani.

1. Isti prædicabant vires liberi arbitrii ante gratiam prævenientem; si non quoad bonum opus, saltem quoad initium boni, fidei, conversionis, pœnitentiæ, seu quoad actum *pulsandi, quarendi.*

2. Quosdam quidem dicebant ex merâ gratiâ ante omnes conatus ad Christum adduci, sed plerosque prædestinatos ex prævisis conatibus, bona voluntate, fidei initio.

3. Prædestinatos infantes ad pœnam vel ad præmium ex prævisione vitæ quam quisque acturus fuisset.

III. *Nestorii* Episcop. *Constantinopolitani*, qui accusatus fuit credidisse

Nestorius.

H duas

duas personas in Christo esse, non tantum duas naturas an. C. 431. damnati.

Eutiches.

IV. *Eutychis*, Archimandritæ Constantinopolitani, damnati an. 451. qui credebat.

1. In Christo duas fuisse naturas ante utriusque conjunctionem; post incarnationem verò sive adunationem, naturam unam tantum.

2. Corpus Christi, post unionem, neque Mariæ Virgini Matri, neque nobis esse consubstantiale, sed in ipso incarnationis momento, carnem fuisse mutatam in divinitatem, seu in verbi substantiam. Hinc simile ferri candentis, etiam guttæ mellis aut aceti in mare vastum effusæ, & ab eo absorptæ. Hinc plures aliæ sectæ.

Acephalorum.

V. *Acephalorum*: ita dictorum, quod primitus sectæ suæ nullum haberent caput; Illi docebant proprietates humanæ naturæ à divina, seu guttam aceti à mari, fuisse absorptas.

Fulloniani.
Theopaschitæ

VI. *Fullonianorum* vel *Theopaschitarum* auctore Petro Gnaptheo, seu Fullone in Antiochenum Episcopatum restituto

restituro postquam Zenonis henotico ipse subscripsisset : ille anathematizata Synodo Chalcedonensi, asseruisse dicitur.

1. Non unam personam Trinitatis esse passam, sed ipsam Trinitatem, undè in hymno Ἄγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς addidit ὁ σαυρωθεὶς δι' ἡμᾶς.

2. Eidem Gnaptheo debentur inter alia publica, Litanix ad Sanctos, speciatim invocatio Virginis Θεοτόκου, in omni precatatione.

VII. *Armeniorum*, qui impulsore Armea quodam Ethanio Armenio secessionem hoc seculo fecere, rejecto Concilio Chalcedonensi. Retinuerunt τὸ τελεσάγιον Petri Graphæi.

VIII. *Iovinianorum* dictorum à Ioviniano Monacho Romano, qui accusantur credidisse omnia peccata esse æqualia, & homines post baptismum non peccare.

IX. *Vincenzii Victoris*, qui circa an. C. 420. creditur dixisse.

1. Animam non ex nihilo, sed ex

H 2

Dei

172 BREVIS SYLLABUS
Dei natura creatam esse, & esse corpus.

2. Eandem perdidisse, per carnem, aliquod meritum quod ante carnem habuerit.

3. Deum corpori immisisse animam, non sine nota injustitiæ, cum hoc modo anima facta fuerit peccatrix.

4. Homines ratione corporis non esse à Deo.

CAPUT VI.

SECUL. VI.

Mira Arianismi fuit propagatio hoc seculo, ut & Eutychianismi ex familia Eutychiana ortæ sectæ.

Severitæ.

1. *Severitarum* à Severo ex Monacho Palestino ob hæresim ejecto, & in Anastasii gratiam Constantinopoli se insinuante, tandem creato Episcopo Ecclesiæ Antiochenæ; qui evasit deinceps Acephalorum caput, suffe-
tus

CONTROVERSIARUM LIB. II. 173
ctus in locum ejecti per vim Flavia-
ni an. 513.

Ab illo Severo persecutio excitata
in Orthodoxos.

2. *Iacobita*, *cujus nominis Author Iacobi-*
Jacobus quidam natione Syrus, im- ^{12.}
perante Anastasio, aliàs Tſanzalus, ob
abjectam conditionem, qui sparsâ
per Syriam Gnaphæi & Severi hære-
fi, ut & Apollinaris de assumpta car-
ne sine anima, dedit nomen sectæ
Iacobitarum, cui se adjunxit Theodosius
Alexandrinus Episcopus ab an. 535.
favore Theodoræ.

3. *Maronita*, *qui sunt propago Eu-* *Maroni-*
thybianorum, quique saltem unam, si ^{12.}
non naturam, certè voluntatem in
Christo admittebant.

4. *Tritheita*, *duce Johanne Philo-* *Trithei-*
pono Philosopho & Grammatico Ale- ^{12.}
xandrino, qui dicebat tres in Deo hy-
postases, tres naturas esse, vel sub-
stantias, sed per omnia similes, unde
dictus Tritheita, quamvis tres deita-
tes aut tres Deos dicere erubesceret,
quòd μίαν καὶ ὁμοίσιον, καὶ ἀπαρβαλλαν-
των θεότητων in singulis agnosceret.

H 3

5. *Aphar-*

Aphar-
docitæ.

5. *Aphardocitarum*, qui dicebant incorruptibile fuisse corpus Christi à conceptione, non obnoxium naturæ necessitatibus, fami, siti, lassitudini, somno, doloribus, morti; Dux erat *Iulianus Halicarnassens Episcopus* an. 519. vocabantur & *Phantasiastæ*, qui ea omnia in Christo fuisse tantum *ἢ τὸ φανταστικόν*. Hujus sectæ fertur fuisse fautor *Iustinianus Imperator*.

Agnoc-
tæ.

6. *Agnocitarum*, qui & Christum, quæ Deum, quædam ignorasse dicebant.

SECUL. VII.

Præter plures antiquas hæreses repullulantes, *Arianorum*, *Pelagianorum* fuerunt, & hoc seculo.

Mono-
thelitæ.

Monothelita circa 630. qui unam tantum in Christo esse voluntatem, unam operationem, *ἑνωθεῖν*, dicebant, fautores fuerunt, *Cyrus Alexandri Episcopus*, *Sergius Episc. Constantinopolitanus*.

SECUL.

SE C U L. VII.

Hoc seculo nata est,

1. Hæresis *Iconolatrarum*, & *Xylolatrarum*, quæ ex Occidente in Orientem propagata est, & à Romanis Pontificibus firmata.

2. Opinio *Felicianorum*, seu *Adoptivianorum*: Autores fuerunt *Felix Urgellensis* Septimaniæ Urbis Episcopus seu *Narbonensis I.* in *Pyrenæis montibus* & *Elipandus Toletanus* Episcopus & Primas.

2. Dicebant quidem Christum secundum divinam naturam, verum & proprium Dei filium esse naturâ genitum à Patre: at secundum humanitatem, esse Dei filium adoptivum, undè sequi dicebant eorum adversarii in Christo esse duos filios, adeoque duas personas.

3. Disceptatum quoque hoc seculo de processione Spiritus.

S C U L. IX.

Hoc seculo fuerunt controversiæ circa imagines, presentiam corporalem in Eucharistia, Prædestinationem, Gratiã Dei, libertatem hominis, quæ novissimæ.

Cætera secula non persequor, siquidem, vel errores qui locum habuerunt, jam antea viguerunt, vel sunt iidem qui locum nunc habent in illis sectis quas recensuimus.

I N D E X

I N D E X

C A P I T U M

Liber I. De controversiis agita-
tis à seculo Reformationis.

C. I.	D E <i>Atheis, Deistis, Anti-</i> <i>scripturariis</i>	p. 1
	<i>Spinoſæ errores</i>	p. 3
	<i>Hobbeſius</i>	p. 9
	<i>Eduardus Horbert</i>	p. 12
	<i>Davidis Georgii Hollandi</i> <i>ſententia</i>	p. 13
	<i>De Libertinis</i>	p. 14
C. II.	<i>De Judais</i>	p. 15
C. III.	<i>De Muhammedanis</i>	p. 20
C. X.	<i>De Pontificiis</i>	p. 22
	<i>De Fanſeniſtis</i>	p. 33
	<i>De Sententia Richardi Simo-</i> <i>ni</i>	p. 39
C. V.	<i>De Anabaptiſtis</i>	p. 40
	<i>De Sententia Schroencfeldi-</i> <i>anorum</i>	p. 47
	H 5	C. VI. De

- C. VI. *De Sententia VVeigelii & VVeigelianorum* p. 49
- C. VII. *Propositiones M. de Molinos prout damnata ab Innocentio XI. a. 1687.* p. 57
- C. VIII. *Propositiones tracta ex libro Rever. Francisci Salignaci Fenelon Archiepiscopi Cameracensis, prout damnata Roma ab Innocentio XII. a. 1699.* p. 68
- C. IX. *De Quakeris.* p. 74
- C. X. *De Antinomis.* p. 78
- C. XI. *Sententia Antitrinitariorum; Serveti. Valentini Gentilia. Socini & Socinianorum &c.* p. 79
- C. XII. *De Arminianis seu, Remonstrantibus* p. 92
- C. XIII. *De Augustanis Fratibus Evangelicis* p. 98
- C. XIV. *De Gracis hodiernis* p. 100
- C. XV. *De Russis seu Moscovitis, Coptis, Abyssinis, seu Ethiopibus* p. 106
- C. XVI. *De Pietistis.* p. 113

Liber II. De hæreticis, qui à
I. Seculo Christianismi Eccle-
fiam turbarunt.

CAP. I. De hæreticis primi Seculi	p. 116
C. II. De hæreticis secundi Secu- li	p. 126
C. III. De hæreticis Seculi tertii	p. 154
C. IV. De hæreticis Seculi quarti	p. 159
C. V. De hæreticis Seculi quinti	p. 166
C. VI. Seculi sexti	p. 172
C. VII. Seculi septimi	p. 174
C. VIII. Seculi Octavi	p. 175
C. IX. Seculi noni	p. 176

F I N I S.

